

Голас Рацзімы

№ 5 (1369)

ЛЮТЫ 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

СПАБОРНІЦТВА: ПРАЦЯГ ТРАДЫЦЫЙ

— Сваімі прафесійнымі поспехамі, аўтарытэтам у таварышаў, пастаянным маральным задавальненнем і яшчэ шмат чым добрым я абавязан сацыялістычнаму спаборніцтву, у янім удзельнічаю ўсе сваё працоўнае жыццё.

Гэтыя словы належыць Уладзіміру Дарашкевічу — перадавому фрезероўшчыку мінскага завода імя Арджанікідзе. Уладзімір ужо дзесяць год працуе на прадпрыемстве, дзе вырабляюцца славутыя электронна-вылічальныя машыны сямействаў «Мінск» і ЕС. За гэты час ён дасягнуў, здаецца, усіх вяршынь майстэрства: атрымаў вышэйшы разрад, права працаваць з уласным кляймом якасці, мноства ганаровых званняў, ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга, навучыў дзесяткі маладых рабочых.

— Без рабочага спаборніцтва з усімі яго разнастайнымі формамі, — гаворыць Уладзімір, — я не магу ўжо ўявіць жыццё нашага цэха, завода ў цэлым. Менавіта праз спаборніцтва мы, радавыя вытворчасці, прымаем канкрэтны ўдзел у кіраванні нацыянальнымі праблемамі, што стаяць перад прадпрыемствам, цэлай галіной.

З думкай свайго старэйшага таварыша цалкам згодзен токар Леанід Яцкевіч. Яго працоўны стаж значна карацейшы, але і Леанід паспеў пераканацца ў неабходнасці і карысці сацыялістычнага спаборніцтва:

— Мы, маладыя рабочыя, бачым у спаборніцтве магчымасць адшукаць сябе як асобу, вырасці не толькі прафесійна, але і ўзбагаціцца духоўна.

Чытачу будзе цікава даведацца, што камсамольска-маладзёжная змена, дзе працуе Леанід, летась выступіла з пачынам «на кожным рабочым месцы — вышэйшую прадукцыйнасць працы», які шырока падтрымалі рабочыя дзесяткаў сталічных прадпрыемстваў. А літаральна днямі сябры Леаніда прынялі да сябе ў брыгаду яшчэ аднаго члена. Ім стаў геройскі загінуўшы ў гады вайны з фашыстамі беларус — радавы Пётр Панамэрэнка. Камсамольцы вырашылі выканаць норму і за яго, тым самым аддаючы сваю сціпую даніну пашаны ўсім, хто трыццаць гадоў назад прынёс народам Еўропы вызваленне ад фашызму.

— Сацыялістычнае спаборніцтва, — сказаў, абагульняючы словы сваіх таварышаў, старшыня заводскага камітэта прафсаюзаў Іван Санько, — мы разглядаем як галоўны фантар паспяховага выканання ўсё ўзрастаючых знамяцімых задач. Усё на вытворчасці мы сёння разглядаем праз прызму спаборніцтва. На заводзе не існуе дзялення патрэб вытворчасці і спаборніцтва. Плянны перад намі стаяць такія напружаныя, што рэалізаваць іх нельга без сапраўднага творчага ўдзелу кожнага рабочага. Магчымасць такога ўдзелу кожнага члена калектыву ў вырашэнні агульных задач дае масавае спаборніцтва.

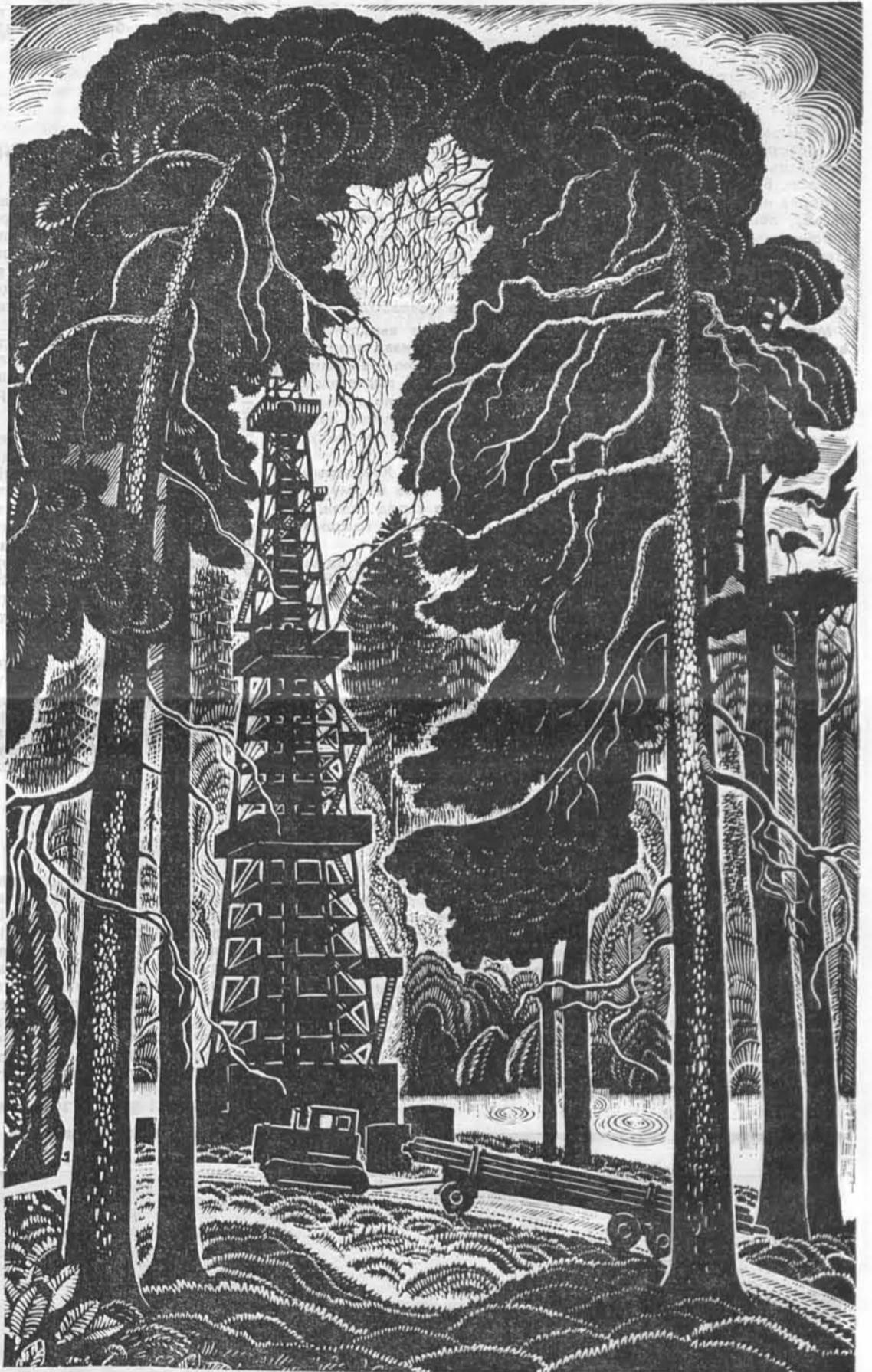
САЦЫЯЛІСТЫЧНАЕ спаборніцтва на вытворчасці. Паняцце, уласцівае толькі нашаму ладу жыцця, паняцце, без якога цяжка ўявіць савецкую рэчаіснасць. Выказванні яго ўдзельнікаў, прыведзеныя ў пачатку размовы, могуць даць уяўленне аб шматграннасці і складанасці гэтай з'явы. Што ж яно азначае? Праўленне патрыятычных пачуццяў, сродак вырашэння эканамічных задач або метаў выхавання людзей?

І тое, і другое, і трэцяе. А таксама адлюстраванне нашых адносін да працы, нарэшце, наша гісторыя.

Трывожныя і цяжкія вясновыя дні 1919 года. Рабочыя-чыгуначнікі добраахвотна застаюцца пасля змены, каб бясплатна адрэмантаваць некалькі паравозаў. Ленін назваў гэту ініцыятыву вялікім пачынам, пераваротам больш важным, чым перамога над буржуазіяй, бо гэта быў пераварот у светапоглядзе. Так нараджалася свядомасць новага гаспадара краіны — рабочага класа.

30-я гады. Краіна будзе ўласную індустрыю. Не хапае ўсяго, пачынаючы ад металу і канчаючы кваліфікаванымі кадрамі. І тады, як польмя, у якім загартоўваецца моц сацыялістычнай рэспублікі, успыхвае рух ударнікаў. Ён ахапіў каля двух трэціх усіх рабочых. Аб сутнасці падобнага руху Ленін яшчэ раней сказаў: «Сацыялізм не толькі не аслабляе спабор-

[Заканчэнне на 2—3-й стар.]

Буравая на Палессі.

Гравюра У. САДЗІНА.

ПІСЬМЕННІК Леанід ПРОКША

«КОГДА УХОДИТ ДРУГ...»

[ПАМ'ЯЦІ РЫГОРА АКУЛЕВІЧА, САКРАТАРА
ФЕДЭРАЦЫІ РУСКІХ КАНАДЦАЎ]

стар. 4.

СССР ПРАПАНАУЕ ЗАБАРА-
НІЦЬ ВЫКАРЫСТАННЕ
ПРЫРОДЫ ДЛЯ ВАЕННЫХ
МЭТАЎ

[«НЕТ!—ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ВОЙНЕ»]

стар. 6.

ЗАСЛУЖАНЫ ДЗЕЯЧ КУЛЬТУРЫ БССР

Аляксей СЛЕСАРЭНКА

ВЕХІ ЖЫЦЦЯ І ТВОРЧАСЦІ
НАРОДНАГА АРТЫСТА СССР
УЛАДЗІМІРА ДЗЯДЗЮШКІ

[«З КАГОРТЫ КУПАЛАУЦАЎ»]

стар. 7.

СКЛАДАЕМЫЯ СЯЛЯНСКАГА ДАБРАБЫТУ

У дакладзе на нядаўняй сесіі вышэйшага заканадаўчага органа рэспублікі — Вярхоўнага Савета БССР — старшыня Дзяржаўнага плановага камітэта Піліп КОХАНАУ адзначыў, што летась у параўнанні з 1970 годам сярэднемесячная заробатная плата рабочых і служачых Беларусі павялічылася амаль на 15 працэнтаў, а аплата працы калгаснікаў — на адну трэць. Чым тлумачыцца тое, што асабістыя даходы сялян растуць значна хутчэй, чым іншых катэгорый працоўных Краіны Саветаў?

Нашы зарубежныя землякі, асабліва старэйшага пакалення, ведаюць: гістарычна склалася так, што ўмовы працы і быту ў вясковых жыхароў у мінулым прыкметна адрозніваліся ад гарадскіх. І хаця за савецкі час вёска істотна пераўтварылася, адставанне поўнасьцю яшчэ не ліквідавана. Аднак працэс паступовага пераадолення розніцы паміж жыццёвымі ўмовамі гарадскога і сельскага насельніцтва няспынны, і на гэтым шляху зроблена вельмі многае.

У сярэдзіне шасцідзсятых гадоў Кампартыя Савецкага Саюза распрацавала і з той пары паслядоўна ажыццяўляе комплексную аграрную праграму. У яе аснове ляжыць інтэнсіўнае развіццё ўсіх галін сельскагаспадарчай вытворчасці. Гэта і забяспечвае далейшыя сацыяльныя пераўтварэнні ў вёсцы.

Перш за ўсё, мяняюцца ўмовы працы сялян. Тут асноўную ролю адыгрывае шырокае ўкараненне ў сельскагаспадарчую вытворчасць навішай высокапрадукцыйнай тэхнікі. У калгасах і саўгасах Беларусі цяпер поўнасьцю механізаваны вырошчванне і ўборка не толькі збожжавых, але і такіх працаёмкіх культур, як бульба, лён, цукровыя буракі. Гэта запатрабавала павышэння ўзроўню кваліфікацыі сялян. Асноўнай працоўнай сілай сталі трактарысты, шафёры, камбайнеры. Поўная электрыфікацыя вёскі дазволіла рэзка ўзняць механізацыю і ў жывёлагадоўлі. Зразумела, чым вышэй кваліфікацыя работнікаў, тым больш прадукцыйнай становіцца праца, а значыць, павышаюцца і заробкі.

Механізацыя сялянскай працы зніжае сабекошт вытворчасці, але пры гэтым не зніжаюцца цэны, па якіх дзяржава купляе ў калгаснікаў прадукцыю. Важна адзначыць, што цэны — высокія і стабільныя. Яны не залежаць ад кан'юнктуры. Калі высветліцца, што калгас можа прадаць прадукцыю больш, чым было вызначана дагаворам-абавязальствам, то ўся яна будзе куплена дзяржавай. Прычым, у такім выпадку цэны на звышпланавую прадукцыю ў паўтара разы вышэйшыя, чым дагаворныя.

Такая палітыка цэн вельмі выгадная гаспадаркам. Яны атрымліваюць вялікія даходы, палавіна якіх звычайна ідзе на ўнутрыгаспадарчыя выдаткі, а другая — размяркоўваецца сярод сялян. Ва ўсіх калгасах устаноўлена штомесячная гарантаная грашовая аплата працы.

Ясна, што чым больш у сямейным бюджэце грошай, тым больш робіцца розных набыткаў. Статыстыка паказвае, што спажыванне прадуктаў харчавання і прамысловых тавараў на вёсцы няспынна расце. Справа, аднак, не толькі і не столькі ў тым, што сельскія жыхары купляюць цяпер значна больш харчовых прадуктаў і прамысловых тавараў. Важна іншае: як змяняецца сама структура попыту, што вызначае ўзрастаючы інтарэс сельскіх пакупнікоў? Тая ж статыстыка адзначае рост спажывання цэлага раду найбольш каштоўных і каларыйных прадуктаў, такіх, як мяса і мясныя вырабы, яйкі, масла, цукар. Адначасова зніжаецца спажыванне хлеба, бульбы, крупу.

Гэта ўжо сам па сабе — паказчык паляпшэння жыцця людзей. Красамоўны і другі факт: хоць абсалютныя расходы на прадукты харчавання ў вяскоўцаў выраслі, але доля гэтых расходаў у іх сямейным бюджэце ў параўнанні з выдаткамі на прамысловыя тавары зніжаецца. Так, калі ў даваенныя, саракавыя гады сельская сям'я выдаткоўвала на харчаванне 60 працэнтаў свайго бюджэту, то зараз пры існуючым абсалютным росце гэтых расходаў іх доля ў сямейным бюджэце знізілася да 30 працэнтаў. Іншымі словамі, хаця вясковы жыхар купляе ў магазіне больш прадуктаў каштоўных, найбольш спажываных, але яшчэ больш узростаючая частка яго расходаў ідзе на прамысловыя тавары, галоўным чынам — культурна-бытавога прызначэння. Прынамсі, рэзка ўзрос попыт на тэлевізары, радыёпрыёмнікі, халадзільнікі, пральныя машыны, пыласосы, матацыклы, легкавыя аўтамабілі.

Усё гэта сведчыць не толькі аб тым, што сельскі працаўнік у Савецкай краіне жыве сёння больш забяспечана, чым яшчэ 10—15 гадоў назад, але і аб тым, што ўзровень яго дабрабыту, кірунак яго матэрыяльных і культурных запатрабаванняў збліжаецца з узроўнем жыцця і спажывання гараджан. Такую задачу паставіў XXIV з'езд КПСС, і яна паспяхова ажыццяўляецца.

Пётр СУДАКОУ.

Новая аўтазаправачная станцыя ўступіла нядаўна ў строй недалёка ад Барысава на шашы Мінск—Масква. У комплекс уваходзяць цэх па тэхнічнаму абслугоўванню аўтамабіляў, 8 аўтаматычных заправачных калонак, мясчанае аддзяленне. Да паслуг вадзіцеляў — утульнае кафэ. Гэта ўжо пятая станцыя такога роду, зманціраваная ў нашай рэспубліцы. **НА ЗДЫМКУ:** новая аўтазаправачная станцыя.

Фота П. НАВАТАРАВА.

ПЕРШАЯ ПРАДУКЦЫЯ ЗАВОДА

У строй дзеючых увайшла першая чарга Баранавіцкага завода аўтаматычных ліній. Прадпрыемства пабудавана на праекту, які адпавядае высокім патрабаванням сучаснага станкабудавання. Прасторныя цэхі завода аснашчаны навішым абсталяваннем, станкамі з лічбавым праграмным кіраваннем.

Завод выпускаў першую прадукцыю — два вертыкальныя шматшпіндэльныя агрэгатныя станкі. Гэтыя паўаўтаматы выраблены на праекту Мінскага спецыяльнага канструктарскага бюро аўтаматычных ліній. Выпрабаванні першыя два станкі прайшлі паспяхова.

Да канца года маладое прадпрыемства вырабіць яшчэ каля ста сучасных агрэгатных станкоў, якія знойдуць прымяненне на машынабудуначых прадпрыемствах краіны.

БУДУЕЦА РЭТРАНСЛЯТАР

Праект новага рэтранслятара распрацаван маскоўскім інстытутам «Гіпрасувязь». Будаўнікі прыступілі да яго ўзвядзення. З уводам у эксплуатацыю рэтранслятара жыхары Пінска і суседніх раёнаў змогуць прымаць звычайныя і каларыяныя праграмы Беларускага тэлебачання, пе-

радачы Брэсцкага тэлецэнтра, а таксама пяць праграм радыё, з якіх дзве старэафанічныя.

У далейшым, пасля заканчэння будаўніцтва радыёрэлейнай лініі Пінск — Брэст, прадугледжваецца наладжванне відэатэлефоннай сувязі. Вышыня перадаючай антэны — больш як 165 метраў.

ЮНЫЯ МУЗЫКАНТЫ

Пры саўгасе-тэхнікуме «Жылчы» працую дзіцячая музычная школа. Тут хлопчыкі і дзяўчынкі вучацца іграць на фартэпіяна, баяне, акардэоне.

Цяпер юныя музыканты рыхтуюць новую канцэртную праграму, прысвечаную 30-годдзю Вялікай Перамогі. Яны пакажуць сваё мастацтва на сельскай сцэне ў калгасах імя Дзяржынскага і «Камуніст» Кіраўскага раёна.

«МАГІЛЁўСЕЛЬМАШ»

На паўночнай ускраіне Магілёва пачалося будаўніцтва новага завода «Магілёўсельмаш». Тут будуюць выпускацца кормапрыгатавальныя агрэгаты АВМ-3 і АВМ-5, якія ў два-тры разы больш магутныя за папярэднія машыны такога ж тыпу.

Праектная магутнасць новага завода — 3 660 кормапрыгатавальных агрэгатаў у год. Першую чаргу прадпрыемства будаўнікі намячаюць здаць у эксплуатацыю ў 1977 годзе.

ЧАРГОВЫ І АПОШНІ

У Віцебскім ветэрынарным інстытуце адбыўся выпуск вучоных заатэхнікаў. Гэтую спецыяльнасць набылі 110 чалавек. Яны накіроўваюцца ў калгасы, саўгасы, у праўленні сельскай гаспадаркі. Многія будуць працаваць на буйных жывёлагадоўчых комплексах. Раней выпускнікі здавалі толькі дзяржаўныя экзамены, цяпер кожны трэці абараняў дыпломную работу. 20 з іх рэкамендаваны для ўкаранення ў вытворчасць.

27-ы па ліку выпуск вучоных заатэхнікаў стаў апошнім у інстытуце па гэтай спецыяльнасці. Наступны дасць сельскай гаспадарцы першы атрад зоаінжынераў, узброеных неабходнымі ведамі для пераводу жывёлагадоўлі на прамысловую аснову.

На мінскім доследна-эксперыментальным заводзе «Прадмаш» распрацавана ўкаранення ў серыйную вытворчасць вакуум-дэаэрацыйнай устаноўка для ачысткі вяршкоў ад пабочных прысмакаў. Ёю будуць аснашчаны лініі па вытворчасці вяршковага масла.

На вынаходніцтва выдадзена аўтарскае пасведчанне. Акрамя таго, устаноўка запатэнтавана ў Даніі. **НА ЗДЫМКУ:** стваральнікі вакуум-дэаэрацыйнай камеры — дырэктар завода В. СЛЯПЦОУ (злева), інжынер-канструктар С. САЛАВЕЙЧЫК і галоўны інжынер Л. ДУБІНСКІ.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

У Мінску пабываў тройчы Герой Савецкага Саюза, маршал авіяцыі Аляксандр Пакрышкін.

НА ЗДЫМКУ: А. ПАКРЫШКІН у музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Фота А. АСТАПАВА.

СПАБОРНІЦТВА: ПРАЦЯГ ТРАДЫЦЫЙ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

ніцтва, а наадварот, упершыню стварае магчымасць прымяніць яго сапраўды шырока, сапраўды масавым машабам, уцягнуць сапраўды большасць працоўных на арэну такой работы, дзе яны могуць праявіць сябе, разгарнуць свае здольнасці, выявіць таленты, якіх у народзе — непачатая крыніца, і якія капіталізм мяў, давіў, душыў тысячамі і мільёнамі.

Не, не воўчыя законы капіталістычнай канкурэнцыі, якія падбурваюць вырывацца наперад, адштурхоўваючы іншых, прымуслілі забойшчыка з Данбаса Аляксея Стаханаву шукаць шляхі для максімальнага выкарыстання тэхнікі. Стаханаву і тысячы яго паслядоўнікаў па ўсёй краіне не рабілі тайны са свайго вопыту, бо на першае месца яны ставілі інтарэсы агульнанародныя.

Таленавітыя людзі, якія атрымалі ў свае рукі сродкі вытворчасці, паказвалі такую прадукцыйнасць, якую нельга было параўнаць ні з адным індустрыяльным бумам на капіталістычным захадзе.

Можна назваць яшчэ сотні слаўтых імён і дзесяткі пачыненняў, якія сталі адметнымі пунктамі ў гісторыі развіцця сацыялістычнага спарборніцтва — гэтага самага масавага і патрыятычнага руху ў нашай краіне. Лозунг «Пяцігодку — да тэрмінова!», які пісалі на сцягах камсамольцы 30-х гадоў, не менш папулярны і сёння. Яго можна ўбачыць на сценах вагончыкаў, дзе жывуць будаўнікі самага вялікага аб'екта пяцігодкі — Байкала-Амурскай магістралі, і над гмахамі хімі-

СЕРВІС СЁННЯ І ЗАЎТРА

Сучасным метадам бытавога абслугоўвання насельніцтва рэспублікі была прывесчана тэматычная выстаўка, што прайшла ў павільёне ВДНГ БССР. На ёй дэманстраваліся ўзоры новай тэхнікі, якая вынарыстоўваецца цяпер на прадпрыемствах бытавога абслугоўвання Беларусі.

Паўгадзіны экскурсіі на павільёнах дастаткова было, каб пераканацца, як вырас за апошні час у Беларусі ўзровень грамадскага сервісу. На стэндах былі прадэстаўлены высокапрадукцыйнае абсталяванне па рамонту абутку, складанай бытавой тэхнікі, узоры новых камплектаў мэблі, зручнай у карыстанні і элегантнай. Асабліва шырока асартымент швейных вырабаў, якія можна заказаць у атэльє індывідуальнага пашыву.

У рабоце раздзелаў экспазіцыі прымалі ўдзел спецыялісты самых розных галін сервісу. Адно паказвалі, як пры дапамозе кантрольна-вымеральных прыбораў можна выявіць і ліквідаваць дэфекты ў бытавой тэхніцы. Другія дэманстравалі магчымасці новых прыёмаў хімічэскага адзення.

Толькі ў 1973 годзе, — расказвала наведвальнікам экскурсагод, — нашы прадпрыемствы па пашыву абутку запусцілі ў вытворчасць 645 новых вырабаў. У многіх месцах укаранёны паточныя метады зборкі загатоўак, якія дазвалялі павысіць прадукцыйнасць працы і палепшыць якасць вырабаў.

І яшчэ адна лічба, аб якой можна было даведацца на выстаўцы. Прадпрыемствы Міністэрства бытавога абслугоўвання насельніцтва рэспублікі штогод рамантуюць больш за пяць мільёнаў пар абутку. Як падлічылі спецыялісты, гэта раўназначна пашыву амаль двух мільёнаў пар новага абутку.

Новыя метады абслугоўвання, як сведчылі

шматлікія экспанаты тэматычнай выстаўкі, укаранёны і ў іншых сферах сервісу. Пракаменціраваць гэты факт я папрасіў міністра бытавога абслугоўвання насельніцтва БССР Паўла Папова.

— Перш за ўсё трэба адзначыць маштабы будаўніцтва, рэканструкцыі бытавых прадпрыемстваў, іх аснашчэння сучасным абсталяваннем, — сказаў міністр. — Сёння ў рэспубліцы больш за 13 тысяч фабрык, заводаў, атэльє і майстэрняў бытавога абслугоўвання. 300 з іх пабудаваны ў апошнія гады. Асноўнае месца сярод іх займаюць спецыялізаваныя пральні, станцыі тэхнічнага абслугоўвання аўтамабіляў, заводы па рамонту бытавых машын і прыбораў, дзесяткі шматгаліновых камбінатаў.

Толькі за тры гады пяцігодкі мы ўстанавілі каля 30 тысяч адзінак новага тэхналагічнага абсталявання і сродкаў малой механізацыі. Укаранёна 90 новых тэхналагічных працэсаў.

Цяпер адна з нашых важнейшых задач — павелічэнне сеткі прадпрыемстваў сервісу на вёсцы. Аб'ём паслуг па аднаго жыхара сельскай мясцовасці ў параўнанні з 1965 годам павялічыўся ўжо амаль у восем разоў. Але гэтага яшчэ недастаткова. І таму для патрэб сяла цяпер выдаткоўваюцца асабліва значныя сродкі.

Нядаўна закончана работа па распрацоўцы асноўных напрамкаў развіцця бытавога абслугоўвання насельніцтва Беларусі на 1976—1980 гады з перспектывай да 1990 года. Намечана і надалей асабліва хуткімі тэмпамі развіваць такія паслугі, як рамонт і прафілактычнае тэхнічнае абслугоўванне гаспадарчай тэхнікі і ўласных аўтамашын, хімічэскае адзення, пракат рэчаў і іншыя. За гэты перыяд яшчэ больш зблізіцца ўзровень сельскага і гарадскога бытавога абслугоўвання. Агульны аб'ём бытавых паслуг, аказваемых насельніцтву рэспублікі, вырасце да 1990 года, у параўнанні з сёлетнім узроўнем, у чатыры разы, у тым ліку ў сельскай мясцовасці — у шэсць разоў.

Да слоў міністра застаецца дадаць, што рэалізацыя гэтай грандыёзнай праграмы пачалася ўжо сёння.

М. ГАРАБЕЦ.

КУРОРТЫ ДЛЯ КАЛГАСНІКАЎ

Каб падысць сардэчна-сасудзістыя, лёгачныя, страўнікавыя або іншыя захворванні, беларускім сялянам хутка не трэба будзе выязджаць далёка ад сваіх вёсак. У асноўным бары паблізу ад Брэста, на беразе возера Рагазнянскага, багата сапрапелевымі гразямі, пачалося будаўніцтва міжкалгаснага санаторыя. Вырашана да канца гэтага дзесяцігоддзя пабудаваць у іншых курортных зонах рэспублікі яшчэ сем такіх здраўніц. У іх будуць адначасова адпачываць і лячыцца тры тысячы калгаснікаў. За кошт кааперавання сродкаў і фонду сацыяльнага страхавання расшыраецца таксама сетка піянерскіх і аздараўленчых лагераў, санаторыяў для дзяцей. Некаторыя калгасы ўжо стварылі ўласныя здраўніцы. Адно з іх, якая мае найноўшую апаратуру, адкрыў калгас «Рассвет» імя Кірыла Арлоўскага Кіраўскага раёна.

Гаспадаркі рэспублікі — цяпер.

Е. ГАЛКІН.

КАРЦІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Ў КВАТЭРЫ

У кожным з чатырох пакояў кватэры Пятра Баранкова, трактарыста аддзела галоўнага механіка будаўнічага ўпраўлення Лукомскай ДРЭС, — карціны. Пераважае пейзажны жываніс, ёсць і партрэты, цікавыя копіі. Усе яны напісаны самім Пятром Мікалаевічам.

Жываніс — даўняе захопленне трактарыста, работы яго экспанаваліся на раённых і абласных выстаўках. Чатыры гады назад самадзейны мастак закончыў завочны народны ўніверсітэт мастацтваў пры Цэнтральным доме народнай творчасці імя Крупскай. Цяпер у дамнашній карціннай галерэі Баранкова 24 карціны і больш як 50 эцюдаў.

І. ПАЛЯКОЎ.

БУДЗЕ ТАКІ ЗАВОД

У апошнія гады ўсё больш актуальнай становіцца праблема вызвалення гарадоў ад бытавых адходаў. Існуючыя спосабы спальвання адходаў, арганізацыя палігоноў для іх закопвання не могуць задаволіць буйныя гарады. Таму ўзнікла неабходнасць будаўніцтва спецыяльных заводаў для перапрацоўкі смецця. Будаўніцтва аднаго такога завода пачнецца сёлета пад Мінскам.

Будуе прадпрыемства — другое ў краіне. Гэта цікавае інжынернае збудаванне. Усе тэхналагічныя працэсы на заводзе — ад разгрукі смеццявозаў да выдачы кампосту, канечнага прадукту перапрацоўкі, — будуць аўтаматызаваны. У шматметровых цыліндрах-барабанах пройдзе асноўны

біятэрмічны працэс па выпрацоўцы кампосту, а электрамагнітныя сепаратары «вылаваць» метал з гэтай масы і спрасуюць яго ў пакеты. Проста з завода прыгарадныя гаспадаркі змогуць атрымаць выдатныя арганічныя ўгнаенні.

Важнай састаўной часткай завода стане смеццеспальваючая станцыя, у топках якой будзе знішчацца неарганічная частка, якая засталася выдзеленай з агульнай перапрацаванай масы.

Да 1980 года запланавана пабудаваць смеццеперапрацоўчыя заводы ў кожным абласным цэнтры рэспублікі, а ў перспектыве камунальнікі Мінска атрымаюць тры такія прадпрыемствы.

Пачаўся рэгулярны рух электрапаяздоў на ўчастку Мінск—Барысаў. Гэта трэці электрыфікаваны напрамак Мінскага чыгуначнага вузла. Адлегласць ад Мінска да Барысава электрапоезд праходзіць за паўтары гадзіны.

НА ЗДЫМКАХ: перад адпраўкай чарговага электрапоезда з Мінска ў Барысаў; машыніст Анатоль НЕКРАШЭВІЧ адпраўляецца ў першы самастойны рэйс на электрапоездзе.

Фота Н. ПЯТРОВА.

ных камбінатаў у Беларусі. І цяпер, як і дзесяцігоддзі назад, сацыялістычнае спарборніцтва мы ставім побач з тэхнічным пераўзбраеннем, калі называем галоўныя рычагі ўздыму эканомікі.

Але час ідзе наперад. Маштабы і формы нашай індустрыі непаўраўнальна змяніліся. Разам з імі ўдасканаліліся, сталі больш гібкімі і ўніверсальнымі метады сацыялістычнага спарборніцтва. Адным энтузіязмам, хоць і самым гарачым, зарэз зробіш нямногае. Сёння, калі галоўнай рысай вытворчасці стала інтэнсіфікацыя, мы спарборнічаем за эканомію кожнай міліну рабочага часу, кожнага грама матэрыялаў, кожнай капейкі непрадукцыйных затрат. Складзеныя разам, яны выліваюцца ў мільярдны рублёў дадатковага росту выпуску прадукцыі.

Дэвізам спарборніцтва на сучасным этапе, а значыць рабочымі правіламі мільёнаў працоўных, стаў заклік: «Даць працы больш, лепшай якасці, з меншымі затратамі!» Калі на першых этапах сацыялістычнага спарборніцтва галоўным быў канчатковы прадукт, то цяпер важна і тое, як ён здабываецца.

УСЁ Ж было б няправільна абмяжоўваць спарборніцтва толькі вытворчымі справамі. Успомніце словы маладога рабочага, якія прыведзены ў пачатку артыкула: «У спарборніцтве мы бачым магчымасць адшукаць сябе як асобу». На лістах асабістых творчых абавязанасцяў, якія прымае кожны ўдзельнік індывідуальнага спарборніцтва, абавязкова ёсць графы, дзе ён адзначае, у якім відзе грамадскай дзейнасці будзе прымаць удзел, дзе будзе вучыцца, як павысіць кваліфікацыйны і культурны ўзровень. Партыйныя, камсамольскія, прафсаюзныя органы і адміністрацыя прадпрыемства не толькі сочаць за тым, каб і гэтыя пункты абавязанасцяў былі выкананы, але і дапамагаюць рабочаму ажыццявіць намеранае.

Эканамічная і выхаваўчая функцыі сацыялістычнага спарборніцтва неразрывна звязаны з яго сацыяльнай роляй. Прымяоучы актыўны ўдзел у карэкціроўцы вытворчых планаў, кантра-

люючы іх комплекснае выкананне, маючы рашаючы голас у грамадскім жыцці прадпрыемства, рабочыя па-сапраўднаму адчуваюць сябе гаспадарамі вытворчасці.

ЛЮБАЯ традыцыя становіцца ўсенароднай толькі тады, калі яна працягвае даўняе на больш высокім узроўні. Гаворачы аб сацыялістычным спарборніцтве, ля вытокаў якога стаялі ўдарнікі першых пяцігодак і стаханавцы, мы сёння ўсё часцей называем яго рухам за камуністычную працу. Гэтая з'ява аб'яднала ўсё лепшае, што выпрацавала практыка сацыялістычнага спарборніцтва. Але рух за камуністычную працу змяняе, як мы ўжо гаварылі, сам характар працы, яе змест. І таму гэты рух з'яўляецца новым, больш дасканалым этапам сацыялістычнага спарборніцтва.

Яшчэ дзесятак год назад галоўнымі героямі спарборніцтва былі рабочыя. Сёння рады тых, хто спарборнічае, папоўнілі інжынеры і тэхнікі. Інакш і не можа выглядаць спарборніцтва ў век навукова-тэхнічнага прагрэсу. Раней галоўнай формай працоўнага саперніцтва было індывідуальнае спарборніцтва. Цяпер сваім вопытам і майстэрствам мераюцца не толькі брыгады, цэхі і прадпрыемствы, а гарады, галіны народнай гаспадаркі, нават рэспублікі. Так, напрыклад, 142 заводы, 270 калгасаў, 22 раёны, 29 галін народнай гаспадаркі Беларусі і Літвы падпісалі дагаворы аб спарборніцтве.

Спарборніцтва рассоўвае межы паміж дзяржавамі. Рабочыя краін — удзельнікі Савета Эканамічнай Узамедапамогі, сумесна ўзводзячы велізарныя народнагаспадарчыя комплексы, спарборнічаюць паміж сабой. Гэта спарборніцтва — садружнасць, дзе, як і ў іншых відах сацыялістычнага працоўнага саперніцтва, галоўнымі прынцыпамі з'яўляюцца ўзземадапамога, таварыскасць, шчодры абмен вопытам.

Рух за камуністычныя адносіны да працы, які дастойна працягвае традыцыі сацыялістычнага спарборніцтва, — нібы гіганцкая творчая лабараторыя, дзе выпрацоўваюцца і выпрабаўваюцца жыццём рысы новага чалавека. Чалавека, якому належыць жыць і працаваць пры камунізме.

ЛЕПШЫЯ ЎЗОРЫ

Экспертны савет Беларускага філіяла Усесаюзнага настаяннага павільёна лепшых узораў тавараў народнага спажывання адобрыў новыя вырабы масавага попыту, намечаныя да выпуску ў завяршаючым годзе пяцігодкі.

Высокую ацэнку атрымалі 20 узораў шкловырабай Барысаўскага завода імя Дзяржынскага, 11 узораў верхніх трыкатажных вырабаў Брэсцкай фабрыкі верхняга трыкатажу, 10 трыкатажных вырабаў Гомельскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі імя 8 Сакавіка.

Мінская скургалантарэйная фабрыка імя Куйбышава плануе ў першай палавіне 1975 года выпусціць новыя мадэлі жаночых сумак і тры мадэлі вучнёўскіх ранцаў.

Мінскае абутковае вытворчае аб'яднанне «Прамень» выпусціць дзесяткі тысяч пар пайчаравікаў і мужчынскіх сандалет, жаночых туфляў і школьных сандалет новых мадэляў.

КОГДА УХОДИТ ДРУГ...

ПАМЯТИ ГРИГОРИЯ ОКУЛЕВИЧА

Когда уходит друг, становится грустно: кажется, не все было сказано во время короткой встречи. Успокаивает только надежда, что будет новая встреча. Но тяжело и невероятно больно, когда друг уходит навсегда, когда больше не услышишь его голоса, его шутки, смеха. Когда уходит такой друг, как Григорий Романович Окулевич.

Весть о его кончине не была для нас в Минске неожиданностью. Из писем земляков мы знали о тяжелом состоянии здоровья редактора «Вестника». Мы знали также, что Григорий Окулевич, будучи смертельно больным, мужественно продолжал работать и посвящать себя тому делу, которое начал вместе с товарищами почти полвека тому назад.

..В 1928 году из села Большая Крокотка, находящегося в то время в буржуазной Польше, приехал в Канаду белорусский парень Григорий. Там, в родном селе, которое он покинул, польская полиция неотступно следила за ним. Он был одним из организаторов подпольной комсомольской ячейки, кружков славной «Громады» и Товарищества белорусской школы, библиотеки имени Янки Купалы. Мне помнится, как Григорий Романович рассказывал о событиях тех далеких дней:

— Некоторое время я был секретарем кружка «Громады». Наш кружок занимался культурно-просветительной работой — распространял белорусские газеты, ставил спектакли на родном языке, давал концерты. Мы пробуждали национальное сознание и гордость белорусов, забытых и униженных в свое время царскими, а затем польскими чиновниками. Словами Янки Купалы о праве «людьми зваться» мы напоминали трудящимся, что жить надо так, как живут наши братья в Советской Белоруссии.

Польская полиция стала преследовать сельских активистов. Многие товарищи Окулевича попали за решетку. Такая участь готовилась и ему. Спас отец. Полицейский чиновник однажды сказал отцу Григория: «Роман, скоро я вынужден буду арестовать твоего сына. Пусть он лучше куда-нибудь уедет». И Григорий покинул Родину.

В то время белорусская эмиграция в Канаде коротала свой невеселый досуг, говоря словами Н. Попова, в «грязных кабачках», утопая в «омуте бесплодной суеты, в тоске гнетущей». Иногда к землякам приходил Григорий Романович. Подсаживался к ним, и вместе начинали петь «Интернационал». Н. Попов пишет далее в своем стихотворении:

И лишь ее споем мы, помню я,
Товарищ Гриша — добрый весельчак,
Растроганный, воскликнет: «Эх, друзья!
Жить долго ль будем так?»
«Товарищ Гриша» вскоре стал одним

из организаторов первой прогрессивной русской газеты в Канаде «Канадский гудок», рождение которой горячо приветствовал в 1931 году Максим Горький, а затем боевой организации соотечественников — Федерации русских канадцев и главным редактором ее органа — газеты «Вестник».

Около полувека отдал Григорий Романович делу сплочения грудовой эмиграции на чужбине, участию ее в рабочем и фермерском движении за удовлетворение законных прав трудящихся, за духовное и культурное сближение с Родиной, за мир и прогресс. Когда уходит такой друг, след его не исчезает...

Я встречался с Григорием Романовичем в Торонто. Я видел его за редакторским столом, когда он писал статью в очередной номер «Вестника», когда потом, засучив рукава, стоял за станком и верстал газетные полосы, когда вычитывал корректуру, помогал рабочим носить пачки газет, видел его выступающим с горячей речью на собраниях членов Федерации. Он делал все, что делал каждый член правления и сотрудник редакции, только немного больше. А этого «немного» хватало бы на многих...

В Торонто, в клубе Федерации, во время выступления Окулевича я с интересом наблюдал за лицами соотечественников. И видно было, что каждое слово оратора глубоко западает в сердца людей и вызывает то глубокое сосредоточение, то широкую улыбку. Чтобы так говорить, нужно быть уверенным в своей правоте, знать и любить людей, перед которыми выступашь.

Во время встречи в Минске, в Белорусском товариществе по культурным связям с соотечественниками за рубежом и в редакции «Голосу Радзімы», Окулевич ни на минуту не забывал о своем долге перед товарищами по организации.

— Очень прошу вас, — обращался он к нам, — сделайте все, что в ваших возможностях, чтобы во время поездок на Родину выходцы из Белоруссии побывали в родных селах. Это наполнит их самыми волнующими впечатлениями о радостных изменениях в жизни односельчан.

Об этом Окулевич напоминал и в письмах, в которых сообщал о предстоящем приезде в Минск очередных туристских групп из Канады. Страстный и убежденный глашатай идеи дружбы, мира и прогресса, он неустанно заботился о том, чтобы правда о Стране Советов ширилась за океаном и опровергала ложь и клевету. Он знал и верил, что прогресс в мире возможен только под воздействием Страны Советов. И когда советский народ защищал от фашистского ига честь и независимость своей Ро-

дины, Григорий Окулевич вступил добровольцем в канадскую армию и отправился на фронт. Во время наступления союзных войск в Голландии на реке Шельда он был тяжело ранен.

Вадим Андреев, жизнь которого сложилась так, что он вынужден был долгие годы находиться далеко от Родины, в книге «Детство» пишет: «Живя за границей, я не хотел, да и не мог бы, если бы и захотел, оторваться от русской жизни — и не оторвался: за все эти годы в Советском Союзе не произошло ни одного события, которое меня не взволновало бы, которого я не был бы соучастником. Я следил за всем и переживал все... Во время войны, сражаясь в рядах французского Сопротивления, я прежде всего думал о России. Каждое русское несчастье было моим несчастьем, каждая удача — моей удачей. Каждую минуту, каждую секунду я чувствовал, что я участник нашей общей борьбы, что я не только здесь, во Франции, но и там у себя, дома...».

То же мог сказать о себе и Григорий Окулевич. На поле боя в Голландии он думал о своей Родине. Ради нее он пролил кровь.

Все, что страстно и убежденно на общественной арене совершал Окулевич до войны, во время и после войны, было созвучно с идеалами его Родины. Уход на фронт был высшим проявлением преданности этим идеалам. Человек, не жалеющий своей жизни ради свободы и жизни других людей, достоин высокого уважения. И этим уважением он пользовался среди соотечественников за рубежом и у себя на Родине. В первом томе Белорусской Советской Энциклопедии о нем говорится как об «участнике революционного, национального - освободительного движения Западной Белоруссии, прогрессивном деятеле в Канаде». На недавно состоявшемся пленуме Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом народный артист СССР Григорий Ширма, председатель Товарищества, тепло и взволнованно вспомнил о Григории Окулевиче и предложил присутствующим почтить его память минутой молчания. Я стоял и думал: в этом зале Дома дружбы мы не раз встречались с Окулевичем, здесь не раз звучал его голос. И мне казалось, что я вижу улыбающееся лицо друга. Он предстал в моей памяти живой, энергичный, неутомимый...

Когда настоящий друг уходит навсегда, содеянное им остается, и сам он незримо находится среди друзей.

Леонид ПРОКША,
писатель.

НА СНИМКЕ: Григорий ОКУЛЕВИЧ (в центре) среди работников редакции «Голосу Радзімы» и Белорусского товарищества. Август 1969 года.

ФИЛОСОФ, ПАЭТ, ПЕДАГОГ

«Аляксандр быў выхаваны самым глыбакадунным і шматбаковым мысліцелем старажытнасці — Арыстоцелем, і выхаванне было дастойна таго, хто заняўся ім». — так пісаў Гегель у сваёй «Філасофіі гісторыі» аб выхаванні Аляксандра Македонскага Арыстоцелем.

У некаторай ступені падобную аналогію можна знайсці і ў гісторыі Расіі паміж Пятром I і Сімяном Полацкім — выдатным філосафам, паэтам, драматургам, педагогам, перакладчыкам, выдаўцом і палітычным дзеячам XVII стагоддзя. Ён асабіста назіраў за выхаваннем царэвіча, напісаў для яго і іншых царскіх дзяцей «Буквар», а таксама шэраг дыдактычных вершаў і паэм.

Сімяон Полацкі (сапраўднае прозвішча Пятроўскі - Сітніяновіч) па нацыянальнасці беларус. Ён нарадзіўся ў снежні 1629 года ў Полацку. Тут жа атрымаў першапачатковую адукацыю. У далейшым навучаўся ў Кіева - Магілянскай калегіі і езуцкай калегіі ў Вільні. У 1656 годзе С. Полацкі прыняў манаства ў полацкім Багаяўленскім манастыры і пачаў выкладаць у манастырскай школе, усімі сіламі імкнуўся расшырыць вузкія рамкі педагогікі таго часу. Гэта выявілася ў тым, што ён не толькі расшыраў кола вывучаемых прадметаў, але і арганізаваў школьны тэатр, рэпертуар для якога склаў сам. У яго вершах, камедыях знаходзілі адлюстраванне зладзённыя тэмы. Так, вядома, што С. Полацкі напісаў сцэнарый у гонар вызвалення рускімі войскамі Полацка, які яго вучні разыгралі пры сустрэчы цара Аляксея Міхайлавіча і яго войск.

У 1664 годзе ў сувязі з тым, што Полацк быў заняты польскімі войскамі, С. Полацкі, як актывны прыхільнік уз'яднання Беларусі з Расіяй, пакінуў родны горад і перасяліўся ў Маскву. Усё яго далейшае жыццё было звязана з гэтым гора-

НА СЦІПЛЫМ «КУКУРУЗНІКУ»

Тыя, хто перажыў грозныя гады Вялікай Айчыннай вайны, ніколі не забудуць той час. Збіраўца таварышы па зброі — франтавікі, партызаны, і пачынаюцца ўспаміны. «А памятаеш... а не забыў... а вось у мяне быў выпадак...»

І пайшло, і пайшло. І думаеш тады, хоць і многа напісана пра тыя цяжкія і гераічныя гады, а колькі яшчэ застаецца нерасказанага.

Я ведаў аднаго былога франтавіка, лётчыка Віктара Гарохава. На вайну ён трапіў пасля заканчэння школы грамадзянскіх лётчыкаў у верасні 1941 года. Быў залічаны ў 13-ю авіягрупу ў эскадрыллю ПО-2. За сваю непатрабавальнасць да пасадачных пляцовак і дыхаходнасць самалёты ПО-2 празвалі «кукурузнікамі». Яны ўзляталі, як кажучь, «з пятакі» і садзіліся на любым полі, ляталі ў любое надвор'е. Асабліва вызначыліся ў гады вайны як сувязныя і санітарныя. Партызанам яны дастаўлялі боепрыпасы, вывозілі раненых і дзяцей.

У МАІ 1943 года эскадрылля, у якой служыў Віктар Гарохаў, была перакінута ў раён «Курскай дугі», у сяло Міхайлаўка на Арлоўшчыне. Недалёка ад тых мясцін працякала рака Дзясна, на заходнім беразе якой быў магутны абарончы рубаж праціўніка. А яшчэ далей — на паўночны захад пачыналіся славутыя Бранскія лясы, дзе знайшлі прытулак не толькі шматлікія партызанскія атрады, але і тысячы жыхароў вёсак і гарадоў. Рыхтуючыся да бітвы пад Курскам, нямецкае камандванне разлічвала на рэванш за паражэнне на Волзе пад Сталінградам. Каб забяспечыць свой тыл ад удараў партызан, на Бранскія лясы былі кінуты тры пяхотныя дывізіі, танкавая брыгада і асобны полк карнікаў.

Дзеянні партызан скоўвала вялікая колькасць жанчын, дзяцей, старых, а таксама раненых. Камандаванне прыкладала ўсе сілы, каб вывезці за лінію фронту раненых і дзяцей. У гэтай аперацыі ўдзельнічаў і Віктар Гарохаў.

Штодзённа, на змярканні, з палывога аэрадрома падымаліся адзін за адным самалёты і накіроўваліся за лінію фронту ў партызанскія раёны. Пасадку рабілі на загадзя дамоўленых абазначэннях і сігналах з зямлі. Туды везлі ўсё неабходнае для баявых аперацый, а назад — дзяцей і раненых. Дзяцей было многа — паўраздзетых, галодных, без бацькоў. Яны абступалі самалёт і ледзь не шаптаем прасілі: «Дзядзечка, вазьміце нас, усёроўна мы тут памром».

«...У КОЖНАГА ЧАЛАВЕКА ЕСЦЬ СВАЯ МАРА, ЯКАЯ ПАДТРЫМЛІВАЕ ЯГО У ЖЫЦЦІ. ЕСЦЬ ЯНА І У МЯНЕ: ПАВЫВАЦЬ НА РАДЗІМЕ, ПАБЛУКАЦЬ ПА НОВАМУ МІНСКУ, ПАКЛАНІЦЦА БАЦЬКОўСКОЙ ЗЯМЛІ.
РОДАМ Я З АСТРАШЫЦКАГА ГАРАДКА. ЦІ ЗНАЕМА ВАМ ГЭТА МЯСТЭЧКА? УСПАМІНЫ ПРА ЯГО ЯШЧЭ РАЗ ПРАБУДЗІЛІСЯ, КАЛІ Я УБАЧЫУ У «ГОЛАСЕ РАДЗІМЫ» ФОТАЗДЫМАК ВОЗЕРА, У ЯКІМ Я КУПАУСЯ У ДЗЯЦІНСТВЕ. ТАК ХАЦЕЛАСЯ Б ПАЧЫТАЦЬ У ГАЗЕЦЕ ПРА РОДНЫЯ МЯСЦІНЫ...»
Міхаіл ГЕРАСІМОВІЧ.

Францыя.

СЮДЫ ВЯРТАЮЦА БУСЛЫ

З Мінска да Астрашыцкага Гарадка шлях нядоўгі. Па шырокай Лагойскай магістралі аўтобус даімчыць туды за гадзіну. Летам гэта мясціна ўся ў зеляніне. У палісадніках яркія вярціні і кусты бэзу, на дрэвах — шпакоўні. Вясной сюды на старыя гнезды вяртаюцца буслы — птушкі шчасця. На ціхай Усяжы, якая працякае праз пасёлак, любяць адпачываць мінчане.

Я прыехала ў Астрашыцкі, калі выпаў першы снег. Малыя лялілі снежкі, вуліца поўнілася дзіцячым смехам і крыкам. Мясцовы жыхар, з якім мы разам ехалі, праводзіў да сельсавета.

— З Гарадком пазнаёміцца? Раю пайсці ў нашу школу. І абавязкова пагаварыць з настаўнікам Давідовічам, ён былы партызан, заснавальнік краязнаўчага музея, цікавы чалавек.

У Івана Захаравіча быў урок, і таму мне давалося пачакаць, пакуль ён вернецца з майстэрні.

— Паглядзіце пакуль вось гэтыя дакументы. Іх сабралі і прывезлі з архіву школьнага краязнаўцы, — настаўнік паклаў на стол некалькі альбомаў.

Чытаю летапіс Астрашыцкага Гарадка, які пішацца ў школе:

«Пасёлак наш раней называўся гарадком графа Тышкевіча. Плошча яго ўладанняў была 16 300 моргаў. За вярсту ад мястэчка знаходзіўся палац памешчыка. Была тут гамэрня — завод, які рухаецца з дапамогай вады, адзіны ў Мінскай губерні. Завод вырабляў медную бляху для мясцовых патрэб. Усяго двароў было 324, насельніцтва — 1 564 чалавекі. Гаспадарка занябаная. Астрашыцкім яго сталі называць таму, напэўна, што недалёка ад Гарадка знаходзілася вёска Астрашыцы».

— А цяпер паглядзіце фотакопію з акта 1868 года, па якому сяляне павінны былі выкупіць свае надзелы. Даведзены да галечы і адчаю жыхары Астрашыцкага Гарадка і навакольных вёсак у лістападзе 1905 года арганізавалі выступленне супраць царскіх улад.

Мой субяседнік і эскурсавод ведае шмат цікавага аб родных мясцінах, у яго словах чуецца гаспадарскі клопат аб зямлі, аб яе будучым.

— Давайце пройдзем па школе, — прапанаваў Іван Захаравіч. — Пабячыце ленінскі парк, музей баявой славы, бібліятэку.

У школы паважны ўзрост — 111 гадоў, у ёй мінулае і будучае Гарадка. У 60-х гадах XIX стагоддзя народнае вучылішча ў Гарадку было адзіным у Мінскім павеце. Як сведчыць веда-

масць «Аб стане народных вучылішчаў Мінскага павета за 1883 год», у Астрашыцка-Гарадонкім вучылішчы значыліся на службе адзін законанастаўнік і адна настаўніца, а вучыліся 3 дзяўчынкі і 31 хлопчык.

Сёння тут 580 вучняў і 36 настаўнікаў. Тая ж ведамасць паведамляе, што ў 1883 годзе паступленняў кніг у школу не было. Сяляне паставілі асігнаваць на гэтую справу 15 рублёў. А цяпер у бібліятэцы больш за дзесяць тысяч кніг. І кожны год яна атрымлівае новыя.

Пад вялікімі дрэвамі ля школы — абеліск. Ён зроблены ў школьных майстэрнях па праекту Давідовіча. Падае і расце снег, пакідаючы кроплі на шэрым камені. Гэта помнік партызанам, якія загінулі ў гады вайны, — вучням Любе Врубель, Тоні Стэфановіч, Мікалаю Баброўскаму і Раі Святловай, завучу К. Шастакову. У тонар іх — новы парк, маладыя дрэвы пасаджаны сённяшнімі вучнямі.

Я іду па заснежанаму Гарадку. Вось фабрыка, якая выпускае самую мірную прадукцыю — дзіцячыя цацкі, камбінат бытавога абслугоўвання, санаторый, дом культуры. Пачынаецца рабочы дзень, у дзіцячы сад вядуць малых, спяшаюцца вучні ў школу, адчыняюцца магазіны. Я ўвайшла сабе, якім будзе гэта мястэчка праз некалькі год. Па генеральнаму плану забудовы Астрашыцкі Гарадок, размешчаны ў леспаркавым поясе Мінска, павінен стаць зонай адпачынку мінчан. З прамысловых прадпрыемстваў застаецца фабрыка цацак і будзе працаваць мэблевы прамкамбінат. Мясцовыя жыхары будуць жыць у дамах катэджнага тыпу з прыватнымі участкамі. У цэнтры вырастуць чатырох- і пяціпаверхавыя будынкi. Уздоўж сажалак — гандлёвы і спартыўныя цэнтры, парк, школа, на берагах ракі Усяж — матэль, гасцініца, кафе, рэстаран.

Перад ад'ездам я зайшла ў кніжны магазін. Купіла патрэбны падручнік па мовазнаўству і том артыкулаў Герцэна. На паліцах, як у цэнтральным кніжным сталіцы, — кнігі на самыя патрабавальны густ. Дзве дзяўчынкі побач са мной раіліся, што купіць. Мы пазнаёміліся. Оля Жук і Ларыса Лашкоўская — сяброўкі-дзевяцікласніцы. Оля цікавіцца фізікай, яна наведвае факультатывныя заняткі па гэтай прадмету і збіраецца паступаць у медыцынскае вучылішча. А Ларыса займаецца ў гімнастычным гуртку. Яны чытаюць класічную літаратуру, творы беларускіх пісьменнікаў, іх цікавіць усё, што робіцца ў свеце. Прыемна было адчуваць, што тут падростаюць сапраўдныя і свядомыя гаспадары сваёй зямлі.

Т. АНТОНАВА.

дам. Тут ён разгарнуў актыўную педагогічную дзейнасць, навучаючы лацінскую мову падзячых прыказа тайных спраў, якіх рыхтавалі для дыпламатычнай службы, быў настаўнікам царскіх дзяцей. У Маскве ён адкрыў друкарню, у якой выдаў «Буквар» (1679), «Псалтыр рыфмаваную» (1680) і ўсе свае асноўныя творы. Сярод іх — багаслоўска-філасофскія трактаты і вершы, драмы, 1 камедыі, падручнікі, пропаведзі, гутаркі, настаўленні, а таксама першы ў Расіі трактат па тэорыі мастацтва, розныя праекты.

С. Полацкі праявіў сябе таксама як таленавіты палітык, да думкі якога прыслуховаліся перадавы дзяржаўныя дзеячы з царскага акружэння.

Ідэйная спадчына мысліцеля вялікая. Гаворачы аб светапоглядзе славаўтага сына беларускай зямлі, які з'яўляецца жывым увасабленнем адзінства культур трох брацкіх народаў — беларускага, рускага і украінскага — неабходна адзначыць, што ў XVII стагоддзі ў філасофскай і грамадска-палітычнай думцы гэтых народаў на першы план выстаяліся не столькі пытанні анталогіі і гнапалогіі, гэта значыць філасофскія пытанні, колькі актуальных для таго часу грамадска-палітычных і этычных праблемы. І іменна ў сачыненнях С. Полацкага яны атрымалі найбольш канцэнтраванае выражэнне. Цэнтральнае месца ў яго грамадска-палітычных поглядах займала ідэя ўз'яднання Беларусі і Украіны з Расіяй. Ва ўмовах усенароднай барацьбы беларускага і украінскага народаў супраць польскіх магнатаў істапрычынна заслуга мысліцеля заключалася ў тым, што ён паслядоўна праводзіў ідэю адзінства рускага і беларускага народаў, выступаў гарачым прыхільнікам уз'яднання Беларусі з Расіяй.

Палітычным ідэалам Полацкага была магутная дзяржава на чале з «адукаваным манархам». Мэта такой дзяржавы — устанавіць у грамадстве «вечнага міру», дасягнуць «ўсеагульнага дабрабыту», спыненне расколу і мяцязоў, заахвочванне гандлю, распаўсюджванне асветы. У асвете ён бачыў універсальны сродок выратавання ад усіх сацыяльных хвароб. Зыходзячы з гэтага, Полацкі імкнуўся падахвоціць кіруючыя колы Расіі будаваць школы, павялічваць колькасць вучняў, рыхтаваць вучоных. Таму ён і сам амаль усё сваё жыццё вёў актыўную педагогічную дзейнасць, удасканальваючы метады і пры-

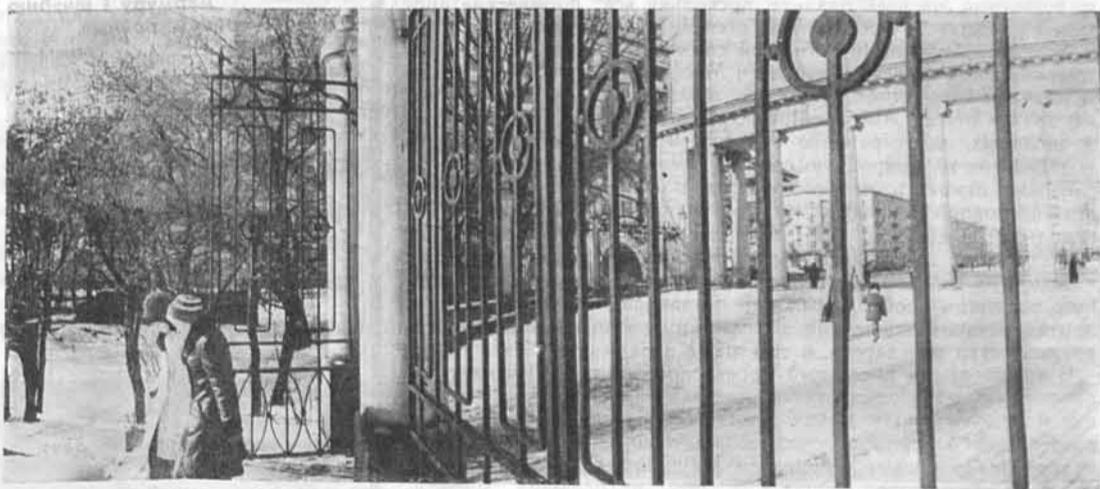
мы педагогікі, паляпшаючы праграмы, складаючы падручнікі. Незадоўга да смерці па даручэнню цара Фёдара Аляксеевіча Полацкі склаў статут Акадэміі — першай вышэйшай навучальнай установы Расіі, якую меркавалася адкрыць у Маскве. Гэта ідэя мысліцеля была ўвасоблена ў жыццё ў 1687 годзе, калі адкрылася Славяна-грэка-лацінска-акадэмія. Мысліцель марыў аб «добрым» заканадаўстве, асуджаў дэспатызм, неўцыва, праслаўляў дружбу, прапаведваў любоў да працы.

С. Полацкі жыў і тварыў у той час, калі засілле рэлігіі лічылася нармальнай з'явай, а царкоўная догма, як пісаў К. Маркс, была «зыходным момантам і асновай усякага мыслення». Тым не менш, гэта не перашкаджала філосафу даць глыбокае для свайго часу вырашэнне шэрагу чыста філасофскіх праблем. Свае філасофскія і грамадска-палітычныя погляды Полацкі выкладаў вобразна, ярка, дасціпна. Напрыклад, выкладаючы сенсуалістычную ў аснове тэорыю пазнання, ён пісаў, што чалавек падобны гораду, закрытаму з усіх бакоў сценамі, і мае пяць уваходных варот, праз якія могуць трапіць у горад як сябры, так і ворагі, як добрае, так і дрэннае, што ўспрымае чалавек з навакольнай рэчаіснасці. Уваходныя вароты — «гэта пяць органаў адчуванняў». Працэс пазнання Полацкі вобразна параўноўваў з працэсам прыёму ежы: адчуванні даюць ежу, розум перажоўвае яе «зубамі разважання», а памяць яе спажывае.

Спробы мысліцеля растлумачыць з'явы прыроды натуральнымі прычынамі выклікалі незадавальненне царкоўнікаў. Сабор 1690 года асудзіў і забараніў творы Сімяона Полацкага як ерэтычныя.

З вялікай павагай паставілася да ідэйнай спадчыны С. Полацкага Савецкая дзяржава. За гады Савецкай улады былі выдадзены «Выбраныя творы» Сімяона Полацкага (Масква, 1953), шмат яго вершаў змешчана ў зборніку «З гісторыі філасофскай і грамадска-палітычнай думкі Беларусі» (Мінск, 1962). Аб Полацкім напісан шэраг дысертацый у Маскве і Мінску, апублікаваны вялікая колькасць артыкулаў, кнігі. Гэта паказвае, што прагрэсіўная частка ідэйнай спадчыны Полацкага перажыла яго эпоху і служыць справе пабудовы новай сацыялістычнай культуры ў нашай краіне.

В. ШАЛЬКЕВІЧ,
кандыдат філасофскіх навук.

Мінск. Уваход у батанічны сад.

Фота Г. ЛІХТАРОВІЧА.

Чуць гэта было вельмі цяжка. Лётчыкі рабілі ўсё магчымае і немагчымае, каб найхутчэй вывезці малых адтуль. Саджалі не толькі ў кабіны, але і ў спецыяльныя прыстасаваныя кантэйнеры, прымацаваныя пад плоскасцямі самалёта.

АДНОІЧЫ да самалёта на насілках паднеслі цяжка раненага партызана. Паглядзеў на яго Гарохаў і падумаў: «Не жылец ты ўжо, браток, на гэтым свеце». «Нічога, ачуняе, — сказаў адзін з партызан. — Ён жывучы, з ім здарылася такое, што цяпер яму нічога не страшна».

А здарылася вось што. Пад наіцкама пераважаючых сіл праціўніка партызаны адыходзілі дробнымі групамі праз балоты і лясныя гуща-

ры. У адной з груп быў і гэты ранены, якога гаварышы неслі на насілках. Калі ішлі праз зыбучае балота і, здавалася, не было ніякага выйсця, бо карнікі маглі захапіць і знішчыць усіх, ён папрасіў, каб яго пакінулі, усё роўна, маўляў, яму не выжыць. З болей у сэрцы яны паклалі яго так, каб тулава было апушчана ў ваду. Замаскіравалі, пакінулі з ежы ўсё, што ў іх было, — дзве пачкі пішоннага канцэнтрату, і пайшлі.

На трынаццаты дзень, калі карнікі адышлі, партызаны вярнуліся на тое балота, каб знайсці цела таварыша і пахаваць яго. Калі яны нахіліліся над ім, ён глядзеў на іх... жывымі вачыма. Сябры хутка змайстравалі насілку і асцярожна панеслі параненага ў лагер. Ні з кім ён не мог

гаварыць, так аслаб. І вось ноччу яго паднеслі да самалёта. Ранены расплюшчыў павекі, паглядзеў на лётчыка пры святле ліхтара і ледзьчутым шэптам спытаў: «Як вас... завуць?» Лётчык Гарохаў назваўся.

ПАСЛЯ разгрому немцаў пад Курскам эскадрылья была перакінута на Гомельшчыну. Лётчыкі выконвалі ў асноўным заданні камандавання фронту па сувязі і ажыццяўленню ўзаемадзеяння часцей Савецкай Арміі з баявымі аперацыямі партызан.

Неяк, гэта было ўжо зімой 1943—44 гадоў, Віктар Гарохаў атрымаў заданне: ляцець у размяшчэнне партызанскай брыгады, якая базіравалася ў басейне ракі Арэсы, і даставіць адтуль у Го-

мель на нараду камандзіра брыгады. Ляцець прыйшлося ноччу, без усялякіх арыенціраў. Пасадку трэба было зрабіць проста на лясной палыне, ледзь абазначанай кастрамі. Прызямліўшыся, ён перадаў заданне і стаў чакаць камандзіра каля самалёта. Але атрымалася ўсё інакш. Самалёт запоўнілі раненымі, дзецямі, і ён паляцеў назад. Так атрымалася і другі, і трэці, і чацвёрты раз. Толькі ў час пятага рэйса камандзір брыгады, пасля катэгарычнага загаду штаба партызанскага руху, згадзіўся на вылет.

Скончыў вайну Віктар Гарохаў пад Берлінам. У першы пасляваенныя гады лятаў на пасажырскіх самалётах на міжнародных лініях.

У 1946 годзе, у часе чарговага рэйса з Берліна ў Мінск, да яго падышоў высокі,

стройны мужчына сярэдніх год і спытаў: «Выбачыце, гэта вы будзеце Віктар Гарохаў? Вы мяне не памятаеце?»

— Гляджу я на яго, — расказваў лётчык, — перабіраю ў памяці людзей, якіх сустракаў, але дзе іх усіх усю памяці.

— Вядома, дзе там пазнаць былога мерцвяка. У чэрвені 1943 года вы мяне на сваім самалёце вывезлі з Бранскага лесу. Бачыце, зноў я жывы-здоровы.

Усё гэта было так неспадзявана і да слёз радасна.

Мікалай ФЕДАСЕЕУ,
удзельнік Вялікай Айчыннай вайны.

ЭТО предложение, несомненно, является еще одним практическим шагом в тех условиях, которые предпринимает наша страна в интересах упрочения всеобщего мира в соответствии с разработанной XXIV съездом КПСС широкой и конструктивной Программой мира.

Совершенно очевидна своевременность данного предложения. Еще живы в памяти сообщения из Южного Вьетнама о ведении там американцами так называемой «погодной войны», при которой, например, искусственно вызываемые дожди не только размывали дороги, подъездные пути, коммуникации, но и одновременно смывали со склонов плодородный слой. Это вызывало эрозию значительных участков земли. Применение гербицидов и дефолиантов, а также «огненных бурь» привело к гибели на громадных территориях (58 тыс. кв. км) природной растительности, которую трудно, а порой невозможно восстановить даже в щедрых условиях тропиков. Лесным массивам нанесен ущерб, оцениваемый более чем в полмиллиарда американских долларов.

Но, как оказывается, индокитайский «опыт» — это лишь «цветочки» по сравнению с теми «ягодками» экологической войны, которые могут вырветь на древе нынешней научно-тех-

НЕТ! —

ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ВОЙНЕ

На своей последней XXIX сессии Генеральная Ассамблея ООН одобрила советское предложение заключить международную конвенцию о запрещении использования внешней среды «в военных и иных целях, не совместимых с интересами обеспечения международной безопасности, благосостояния и здоровья людей».

нической революции, если некоторые милитаристски настроенные государственные деятели и военачальники на Западе будут и дальше стремиться использовать механизмы грозных природных явлений в военных целях.

Только в Соединенных Штатах имеется семь исследовательских центров, где ведутся опыты по превращению различных экологических процессов в опустошительное оружие. Данные изысканий в этой области, разумеется, засекречены, но те, что просочились в печать, выглядят как невероятная фантастика.

Например, оказывается возможным путем нагнетания в недра Земли в определенном месте специальной смазки вызвать скопление геологических пластов и тем самым мощные землетрясения в сопредельной стране. Соответствующим образом рассчитанный подводный взрыв может направить громадные волны цунами на прибрежные города и сооружения. Поговаривают даже об «управляемых» смерчах, способных нанести удар там, где его не ожидают.

Дальнейшая отработка приемов и средств экологической войны, несомненно, привела бы к новому раунду гонки вооружений уже в новой сфере, грозила бы сорвать начавшуюся разрядку напряженности.

Предложенный нашей страной проект конвенции впервые позволяет прекратить создание новых видов оружия еще в то время, когда они не получили слишком широкого, а потому трудно контролируемого развития. Вряд ли можно найти серьезные аргументы против данного предложения, ибо, как указывают эксперты, одни лишь опыты с использованием природы в военных целях могут привести к серьезному нарушению экологического равновесия не только в районе их проведения, но и, возможно, на всей планете, поскольку все физические процессы на Земле в той или иной степени взаимосвязаны.

Хотелось бы упомянуть в этой связи, что во время советско-американской встречи в верхах в Москве летом 1974 года было подписано совместное заявление, в котором обе стороны выступили в пользу наиболее эффективных возможных мер, направленных на устранение опасностей использования средств воздействия на природную среду в военных целях.

Важно отметить, что соблюдение положений предложенной нашей страной конвенции, как разъяснил на XXIX сессии Генеральной Ассамблеи ООН министр иностранных дел СССР А. Громыко, «могло бы быть обеспечено путем принятия каждым из государств в соответствии со своим конституционным порядком необходимых мер по запрещению деятельности, противоречащей конвенции, а также путем консультаций и сотрудничества государств, в том числе в рамках ООН».

В то же время внесенный проект конвенции учитывает непреложную необходимость оказывать дозированное воздействие на окружающую среду в интересах человечества. Такое воздействие на природу оказывалось людьми еще на заре цивилизации (например, ирригация засушливых земель) и продолжает оказываться сейчас в значительной большей масштабах.

В нашей стране, например, рассматриваются грандиозные проекты переброски части вод великих сибирских рек для орошения степей и пустынь республик Средней Азии. В СССР, как и в других странах, уже практически начинают использовать химические реагенты для того, чтобы помочь вызвать дождь над иссыхающими от засухи нивами или низвергнуть массы воды на разгорающийся лесной пожар. Подобные реагенты забрасываются зенитными снарядами или ракетами в грозные тучи, чтобы предотвратить выпадение града, способного уничтожить урожай полей и плантаций.

В СССР, Италии, Новой Зеландии и некоторых других странах уже работают электростанции, использующие для вращения турбин пар, вырабатываемый в результате подземной вулканической деятельности. Ученые рассматривают проблемы, связанные с использованием энергии, выделяемой при землетрясениях.

Люди начинают находить управу на разрушительные силы природы. В печати были сообщения о том, что несколько лет назад группа из 200 человек, действовавшая на 13 самолетах, смогла существенно снизить скорость тайфуна «Дебби» и даже повернуть его в открытый океан.

Принятие государствами мира предложенной нашей страной конвенции не только дает возможность закрыть дверь для тех, кто по злому умыслу или авантюризму попытается бы использовать открытия в экологической сфере во вред людям, но и, как указывал министр иностранных дел СССР А. Громыко, будет способствовать «решению общечеловеческой задачи — охраны окружающей среды»

Евгений ПОЗДНЯКОВ,
комментатор АПН.

ЗНАЁМІМ З ТВОРЧАСЦЮ МАЛАДЫХ

У 1974 годзе ў выдавецтве «Мастацкая літаратура» выйшла першая кніжка маладога беларускага паэта Генадзя Дзмітрыева «Гарады на далонях».

Аўтар піша аб тым, што перажыў і добра ведае. Г. Дзмітрыев працаваў рабочым на будоўлі, і таму ў зборніку шмат вершаў прысвечана тым, хто ўзводзіць дамы, заводы, школы, палаты. Ёсць таксама вершы аб нялёгкай салдацкай службе, аб каханні і дружбе.

Пасля звальнення з Савецкай Арміі Генадзь Дзмітрыев скончыў беларускае аддзяленне філфака Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Леніна і працуе настаўнікам у вёсцы Варонча Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці.

Прапануем увазе чытачоў некалькі вершаў са зборніка «Гарады на далонях».

Генадзь ДЗМІТРЫЕЎ

ПРЫСВЯЧЭННЕ

Па крупцы словы я ў радкі збіраў,

Пакутаваў,
да пеўняў спаць не клаўся —
Свой першы верш табе я прысвячаў,

Табе,
Радзіма,
я ў любові кляўся.

Назаўтра ў школе першы крытык мой, —
Настаўніца, —

— Яно, сказаць, казала вінавата:
нічога верш,
з душой,
Ды вось майстэрства,
хлопча, малавата...

Аднак на вершах рук не набіваў —
Прыйшла па душы другая доля:

Майстэрства ў іншым набываў —

З шурпатым акаронкам на будоўлі.
І хай не вершаў тоўстыя тамы,
А з царства цэглы, мрамору і шчэбню
Уставалі сонцам поўныя дамы —

Табе,
Радзіма,
лепшым прысвечаннем.

Са мною лёс лагодным быў падчас,
Парою ён даводзіў да адчаю...
Табе калісьці

Цяпер табе верш я прысвячаў.
жыццё я прысвячаю.

x x x

Моц такую зямля мне дае:
Людзі!

Беды свае і трывогі
Узваліце на плечы мае —
Не сгануся.
Не збочу з дарогі.

ТАЛАКА

У нашай вёсцы звычай ёсць такі:

Калі работа важная прыспела,
На талаку выходзяць мужыкі —
Да аднаго

ідуць брыгадай цэлай.
Дроў навазіць
Ці скласці новы зруб —
Праталакуюць тыдзень

да нядзелі,
І, каб аддзячыць,
той са шчодрых рук
Кілішкам поўным кожнага надзеліць.

І доўга будзе хата гаманіць,
За лад і за супольнасць тост узняўшы...

Я веру:
гэты звычай парадніць
І сэрцы нашы,
І сямлібы нашы.

Пры Бабруйскім доме настаўніка створаны лялечны тэатр. У ім з захапленнем займаюцца школьнікі 5—9 класаў. Цяпер яны рыхтуюць спектакль па казцы С. Аксакава «Аленька кветачка». Самі шыюць для лялек касцюмы, робяць дэкарацыі. НА ЗДЫМКУ: ідзе чарговая рэпетыцыя. Злева — кіраўнік лялечнага тэатра Эла ГАУЛІНА.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ДЛЯ МУЗЕЯ ЭТНАГРАФІІ

З цікавымі знаходкамі пасля работы на тэрыторыі Беларусі ў Ленінград вярнулася навуковая экспедыцыя Дзяржаўнага музея этнаграфіі народаў СССР. Карэспандэнт БЕЛТА А. ПЯТРОў папрасіў кіраўніка экспедыцыі, навуковага супрацоўніка музея Л. МЫШАСТУЮ расказаць аб мэтах і выніках паездкі.

— У музеі этнаграфіі Беларусі прадстаўлена багатая экспазіцыя. Аднак і па сённяшні дзень старадаўнія рэчы, прадметы рамёстваў і ўзоры ткацтва сёл і вёсак рэспублікі, якія перыядычна папаўняюць фонды музея, маюць для навукі вялікую цікавасць. Задачай экспедыцыі быў збор экспанатаў для параўнальнага паказу развіцця народа ў гістарычным аспекце, сацыяльных пераўтварэнняў, што адбываюцца ў сучаснай вёсцы.

Для абеледання быў выбран Буда-Кашалёўскі раён. Вучоныя пабывалі на свяце ўраджая, апісалі ўвесь рытуал, у які ўваходзілі сучасныя народныя танцы, песні аб калгасным жыцці, уручэнні вянку з каласоў, хлебнага караваю.

Удала прайшла экспедыцыя і па збору рэчавых ілюстрацый. На ўкраіне вёскі Вароніна

Жыткавіцкага раёна, напрыклад, была выяўлена старая пасека з 12 калодамі пчол. Адзіні вулей стане экспанатам музея.

У гэтай жа вёсцы былі набыты інструменты і станкі па колаваму рамяству. Наведвальнікі музея ўбачылі кавальскія горныя мяхамі, кавадлу, бандарныя вырабы, якімі карысталіся звыш двух стагоддзяў назад.

У вёсцы Рудня-Альхоўская Буда-Кашалёўскага раёна амаль у кожным доме ёсць кросны. З глыбіні вякоў цягнуцца мудрагелістыя ўзоры альхоўскіх майстрых. У гэтых месцах экспедыцыя набыла кросны, набор усіх неабходных для ткацтва прадметаў: матавіла, трапло, сукала, а таксама тры даматканья поцілкі.

Тут жа былі сабраны вельмі цікавыя сялянскія хатнія рэчы: старыя выдаўленыя каўшы, начоўкі, ступкі і прылады для рыйнай лоўлі.

Цяпер экспанаты знаходзяцца ў апрацоўцы, хутка некаторыя з іх папоўняць экспазіцыю Беларусі ў Дзяржаўным музеі этнаграфіі народаў СССР, а іншыя будуць падарожнічаць з выстаўкамі па Савецкаму Саюзу і за рубяжом.

У ВЫДАВЕЦТВЕ «Беларусь» створана рэдакцыя палітычнага плаката і літаратуры па выяўленчаму мастацтву. Беларускі палітычны плакат свай тэматыкай закранае шырокае кола пытанняў і праблем нашай рэчаіснасці. Вось некаторыя з тых, якія ўжо выйшлі: «Людзі, беражыце мір!» (мастак М. Моўчан), «Спаборніцаць — гэта зрабіць больш, зрабіць лепш» (мастак І. Уладычан), «Вызваліцелям Беларусі — слава!» (мастак П. Калінін), «Ахоўвайце навакольнае асяроддзе!» (мастак В. Берын).

НАРОДНЫ аітэатр Палаца культуры Магілёўскага завода штучнага валакна падрыхтаваў новую праграму. Гэта тэатралазаванае прадстаўленне «Сямейны калейдаскоп». Галоўныя ролі выконваюць лабарантка завода Святлана Шчытніківа і работнік палаца культуры Аляксандр Штэрэнгарт.

ВЯЛІКУЮ аўдыторыю няменная збіраюць прадстаўленні рабочага тэатра мініяцюр другога інтэрната Мінскага трактарнага завода. У кароткіх, выразных сцэнках самадзейныя артысты расказваюць

аб поспехах сваіх таварышаў на рабоце, крытыкуюць парушальніцкую працоўную дысцыпліну. Аўтары мініяцюр і выканаўцы — лясар В. Зайцаў, тэхнік Е. Лазарава, машыністка Т. Мудрык і іншыя працоўнікі прадпрыемства.

Днямі тэатр паказаў новае прадстаўленне, у якое ўключаны творы беларускіх паэтаў і пісьменнікаў. Аўтар кампазіцыі і вядучы праграмы — кіраўнік тэатра токар А. Каракоўскі.

НАРОДНАМУ хору Мазырскага гарадскога палаца культуры споўнілася дваццаць гадоў. Гэта былі гады напружанай працы, пошукаў і творчай дасканаласці. Хор, якім зараз кіруе загадчык кафедры музыкі Мазырскага педінстытута А. Аўсянюк, неаднаразова выходзіў пераможцам гарадскіх і абласных аглядаў, удзельнічаў амаль ва ўсіх рэспубліканскіх дэкадах і фестывалях, выступаў у Маскве.

За дваццаць год калектыв падрыхтаваў больш за сотню песень. Многія з іх напісаны заснавальнікам і першым кіраўніком хору, самадзейным кампазітарам І. Казелькам. Некаторыя былыя салісты хору сталі прафесійнымі артыстамі. Скончыла Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут і сьпявае ў Дзяржаўным народным хоры БССР Вера Ропая, стаў артыстам Браніслаў Долетуб.

3 КАГОРТЫ КУПАЛАЎЦАЎ

ГОД ВЫДАНИЯ — 1942

70 ГОД 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ УЛАДЗІМІРА ДЗЯДЗЮШКІ

Той, хто бачыў народнага артыста СССР Уладзіміра Дзядзюшку на сцэне купалаўскага тэатра, быў узрушаны не толькі прафесійным майстэрствам выдатнага актёра, але і тым характэрным роднага беларускага слова, якому ён аддаваў найпершую ўвагу і над якім працаваў многія гады, бо жыццё яго без астатку было аддадзена беларускаму тэатральнаму мастацтву.

Сын чыгуначніка, Уладзімір Дзядзюшка нарадзіўся ў Мінску. Вучыўся ў чыгуначнай гімназіі і быў заўзятым удзельнікам аматарскага драматычнага гуртка. Асабліва шумны поспех меў у «Жаніцбе» М. Гоголя, дзе сыграў Падкалісіна. Чуткі пра таленавітага юнака дайшлі да Уладзіслава Галубка, заснавальніка перасоўнага драматычнага «Тэатра на колах». Галубок паглядзеў «Жаніцбу» і без ваганняў запрасіў выканаўцу ролі Падкалісіна ў сваю трупу. Валодзя Дзядзюшка таксама не вагаўся: прафесійны тэатр быў яго запаветнай марай. Так у 1922 годзе семнаццацігадовы юнак стаў артыстам трупы Галубка (у далейшым Беларускага трэцяга дзяржаўнага драматычнага тэатра).

Цягнулі і параходамі, коньмі, а часта і пехатою дабіраліся галубкоўцы ў самыя аддаленыя вёскі і паселішчы да сваіх глядачоў, якія часам упершыню бачылі тэатральнае прадстаўленне. Тэатр не толькі далучаў народныя масы да нацыянальнай культуры, але і вёў вялікую асветніцкую і агітацыйную работу.

Малады Дзядзюшка пільна прыглядаўся да жыхароў, цікавіўся іх бытам і звычкамі, зачаравана слухаў спевы дзяўчат, гутарыў на прызбах са старымі дзядзямі, пераймаў манеру гаворкі, запамінаў прымаўкі. За пятнаццаць гадоў няспынных вандраванняў ён узбагаціў сваю актёрскую палітру неацэннымі скарбамі народнай мовы.

Ад ролі і да ролі расце вопыт і майстэрства актёра. У 1936 годзе, стварыўшы на сцэне БДТ-3 у Гомелі вобраз сержанта Дроба ў аднайменнай п'есе Эдуарда Самуйлёнка, Дзядзюшка набывае грамадскае прызнанне. Яму прысвойваецца ганаровае званне заслужанага артыста БССР. А праз год яго запрашаюць у Мінск, у БДТ-1 (цяпер Акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы).

Працуючы разам з такімі выдатнымі актёрамі, як У. Крыловіч, У. Уладзімірскі, Г. Глебаў, Б. Платонаў, А. Бараноўскі, Р. Грыгоніс і Л. Рахленка, ён многаму вучыцца ў гэтых майстроў, але ў той жа час захоўвае самабытнасць.

У перадавенныя гады Уладзімір Дзядзюшка стварае ролі Жадава ў «Даходным месцы» Астроўскага, Прэзідэнта ў драме Шылера «Каварства і каханне», герцага Альбы ў «Фландрыі» Сарду, дзеда Каверыя ў драматычнай паэме Клімковіча «Кацярына Жарнасек».

Вялікай падзеяй у творчым жыцці актёра і ва ўсім

тэатральным мастацтве рэспублікі з'явілася работа Дзядзюшкі ў спектаклі «Канстанцін Заслонаў» па п'есе А. Маўзона (1947 год). Калі Крушына — Дзядзюшка выходзіў на сцэну, глядач забываў аб умоўнасці сцэнічных абставін і цалкам верыў у тое, што адбывалася, настолькі дакладна перадаваў артыст атмасферу гранічнага напружання барацьбы на часова акупіраванай, але няскоранай беларускай зямлі. На тэатральных праграмах побач з прозвішчам Дзядзюшкі з'яўляецца ганаровае званне народнага артыста БССР.

Наступнай вяхой у сцэнічнай творчасці актёра стала роля старшыні калгаса Макара Пытляванага ў спектаклі «Пяноць жаваранкі» па п'есе К. Крапівы. Пытлявані ў выкананні У. Дзядзюшкі заклапочаны, працавіты і рупны гаспадар, уважлівы да матэрыяльных патрэб людзей, але абыякавы да іх культурнага жыцця. Чытае ён рэдка і мала. Духоўна не расце. Супярэчлівы характар Пытляванага актёр паказаў у развіцці, тонка і пераканаўча. За выдатнае выкананне гэтай ролі Уладзімір Іосіфавіч быў удастоен Дзяржаўнай прэміі СССР.

Мінаў час. Гады прыносілі новыя ролі, напружаную работу над імі і прызнанне.

1953. Купалаўскі тэатр прымае да пастаноўкі п'есу М. Бальшынцава і М. Чыкурэлі «Кастрычнік». У гэтым спектаклі Дзядзюшка дасканала выканаў ролю рабочага-бальшавіка Багрова.

1955. Пасля Дэкады беларускага мастацтва ў Маскве Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР У. Дзядзюшка ўзнагароджваецца ордэнам Леніна.

1957. Роля Язэпа ў спектаклі «Салавей» па апавесці З. Бядулі, за якую актёру прысуджаецца дыплом лаўрэата Прыбалтыйскай тэатральной вясны.

І зноў ролі: Іларыён у спектаклі «Я, бабуся, Іліко і Іларыён», Моцкін — «Выбахайце, калі ласка», дзед Савось — «Адкуль грэх?». Адначасова работа ў кіно («Несцерка», «Паўлінка» і інш.), у тэлеспектаклях. І нястомная грамадская дзейнасць дэпутата Вярхоўнага Савета БССР.

Дзядзюшка — артыст, Дзядзюшка — грамадзянін, Дзядзюшка — чалавек. Гэта — адно знігаванае цэлае. Такім ён увайшоў у гісторыю беларускага тэатральнага мастацтва.

Аляксей СЛЕСАРЭНКА, заслужаны дзеяч культуры БССР.

Так, менавіта ў тым суровым ваенным годзе выйшла ў свет кніга народнага песняра Беларусі Якуба Коласа «Голас зямлі». На яе тытульным лісце абазначана месца выдання — Ташкент, горад, які стаў домам паэта ў час цяжкага ліхалецця.

Перагорнем пажойклямы старонкі кнігі. Кожны радок, кожнае слова ў ёй дыхаюць гневамі і нянавісцю да захопнікаў, напоўнены бязмернай любоўю да Радзімы, азораны прадчуваннем Перамогі.

Пясняр звяртаецца да роднага беларускага краю, які не скарыўся ворагу, краю партызанскай славы. Яго вершы «Голас зямлі», «На абарону», «Народу-змагару», «Лес», «Капайце яму, далаколы», што клікалі на бітву з фашызмам, знаходзілі дарогу на перадавую, у партызанскія пушчы.

Нядаўна адзін з захаваных, цяпер ужо рэдкіх экзэмпляраў кнігі «Голас зямлі», папоўніў экспазіцыю Літаратурнага музея Якуба Коласа.

ПРЭМ'ЕРА ПОЛЬСКАГА ФІЛЬМА

У мінскім кінатэатры «Партызан» адбылася прэ'ера польскага каларовага мастацкага фільма «Патоп».

— Гэта карціна створана ў супрацоўніцтве са студыяй «Масфільм» пры вялікай дапамозе беларускіх майстроў кіно, жыхароў Мінска, Смалявіч і іншых гарадоў, — сказаў перад праглядам консул Генеральнага консульства ПНР у Мінску Р. Вацлаўскі. — Мы выказваем ім сардэчную ўдзячнасць за значны ўклад у пастаноўку фільма. Гэта яшчэ адзін прыклад шчырай дружбы і плённага супрацоўніцтва нашых брацкіх народаў.

ВОДГУЛЛЕ СВЯТА

Кожная сустрэча глядачоў з праслаўленым у краіне і за яе межамі Дзяржаўным ансамблем танца Беларускай ССР — свята. Рэспубліка можа ганарыцца выдатнымі дасягненнямі гэтага калектыву. Ён ярка раскрывае свет чароўных скарбаў нацыянальнага танцавальнага і музычнага фальклору.

Першы нумар канцэрта ў цяперашнім рэпертуары — карагод «Перапёлка», у якім услаўляецца светлы, пшчотна-лірычны вобраз беларускай дзяўчыны. Песня і карагод «Перапёлка» сустракаецца ў літаратуры першай паловы XIX стагоддзя. Час захаваў у памяці народа гэты выдатны твор беларускага фальклору, і сёння ён заняў пачэснае месца

сярод шэдэўраў нацыянальнай харэаграфіі. Фантазія балетмайстра (пастаноўшчык танца С. Дрэчын) выявілася тут асабліва ярка. Малюнак танца, велічынны, стрыманы рух танцораў — усё падпарадкавана раскрыццю характару твора народнай харэаграфіі.

Другая цікавая работа С. Дрэчына — «Крыжачок». Тэмпераментны танец пабудаваны на тэхнічна складаных рухах, але выконваецца лёгка і не губляе свайго адметнага нацыянальнага каларыту. Знойдзеныя балетмайстрам складаныя элементы руху арганічна ўвайшлі ў характар і манеру выканання «Крыжачка».

Беларускі танец «Всялуха» вядомы яшчэ з другой паловы XIX стагоддзя. У ансамблі яго паставілі балетмайстры Мікалай і Валянціна Дутчанка. Танец пераносіць глядачоў у мінулае беларускай вёскі. Перад імі ўзнікаюць каларытныя вобразы народных танцораў.

Харэаграфічная карціна «Купальская ноч» аздабляе праграму канцэрта іншымі мастацкімі фарбамі. Глядач быццам прысутнічае на старым абрадзе, што ўвасобіўся ў лірычным карагодзе дзяўчат. З прыходам Купаліны (яе ролю выконвае С. Вуячыч) танец набывае казачны характар. З'яўляюцца юнакі, пачынаецца скаканне праз вогнішчы і шэсце з колам, якое ўвасабляе сонца. На сцэну выходзіць юнак — вясёлы, гарэзлівы Мікіта, завадатар гульні і танцаў. Фіналам гэтага харэаграфічнага нумара з'яўляецца імклівая «Полька».

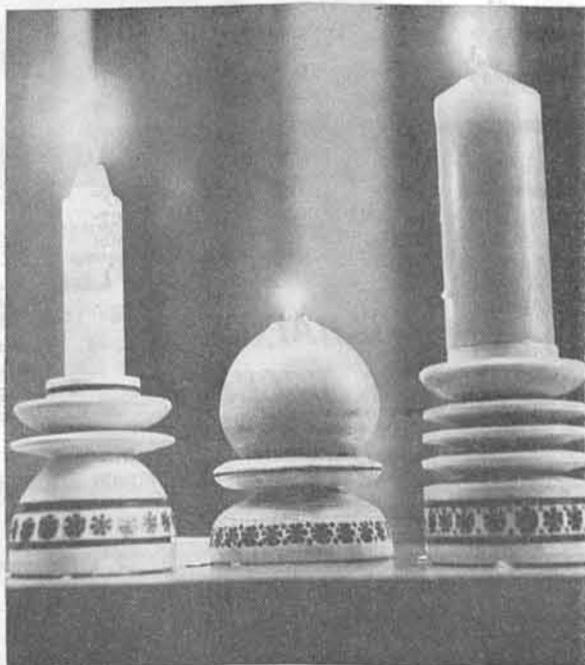
Заслугоўвае ўвагі тое, што ансамбль звяртаецца да твораў такога складанага танцавальнага жанру, як сюжэтныя танцы. Адзін з іх — «Паўлінка» — па матывах вядомай п'есы Я. Купалы. Салістка М. Канішчава (Паўлінка) стварае сапраўды народны вобраз беларускай дзяўчыны. Яна мякка, з тонкім гумарам дае зразумець Адольфу Быкоўскаму (артыст В. Полеў), што не ён яе абраннік.

Народны танец «Мяцеліца» ў інтэрпрэтацыі балетмайстра А. Апанасенкі пачынаецца ў імклівым тэмпе і доўгіць да віхуры. Ігравую разрадку ў танец уносяць персанажы: мядзведзь, чорт, баба, тры снягурачкі. Нягледзячы на тое, што танец вырашаны ў стылі маладзёжных гулянняў, ён не страціў сваёй народнай асновы.

Цікавы і новы ў рэпертуары танец «Лявоны» ў пастаноўцы В. Цюрына. Тут выкарыстаны характэрныя беларускія гульні, з вялікай творчай фантазіяй увазоблены ў харэаграфічную форму, што надало танцу жартоўнасць.

Глядачы нядаўніх канцэртаў гарача апладзіравалі і іншым нумарам ансамбля, асабліва тады, калі харэаграфію ўпрыгожвалі гумар, гарэзлівы настрой, жартоўныя інтанацыі. Усё гэта добра гарманіруе з народным духам беларускай танцавальнай культуры.

Л. АЛЕКСІЮТОВІЧ, балетмайстар.

Мастацкі савет Міністэрства мясцовай прамысловасці БССР разгледзеў новыя сувеніры, распрацаваныя на фабрыках мастацкіх вырабаў рэспублікі. Лепшыя работы рэкамендаваны ў вытворчасць.

Сярод адабраных узораў — трыкажніны вырабы, чаканка па металу, разьба па дрэву, цацкі з ільновалакна і многае іншае. **НА ЗДЫМКАХ:** лялькі-сувеніры «Вышывальшчыца» і «Юбілейная»,

створаныя мастаком Маладзечанскай фабрыкі Р. БІСЮК і майстрам сувенірнага цэха З. ЛЯУЧЭНІЯЙ; такія падсвечнікі, распрацаваныя мастаком А. ЛЫСЮКОМ, будзе выпускаць фабрыка ў Слоніме;

тэхналагі Магілёўскай фабрыкі мастацкіх вырабаў В. ЦЕРАХАВА [злева] і Г. ГАЛУБКОВА дэманструюць трыкажніны вырабы, прынятыя да вытворчасці. **Фота І. ЗМІТРОВІЧА.**

САДЗІЦЬ ДРЭВЫ ЧАЛАВЕК

ПЯШЧОТНАЙ ДЗІЦЯЧАЙ РУКОЙ

У мінскім Палацы мастацтваў праходзіла XXIV рэспубліканская выстаўка дзіцячага выяўленчага мастацтва, прысвечаная 30-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Гэтая тэма надае кожнаму малюнку ці іншаму праяўленню творчасці сучасных школьнікаў асаблівы сэнс. За гады мірнага жыцця і працы наша грамадства прымножыла духоўныя каштоўнасці, выпеставала дапытлівае, шчырае пакаленне дзяцей, якое творыць, разважае, любіць прыроду, людзей, словам, усё тое, што і дарослыя, але... па-свойму нястрымана, пашчотна і адкрыта. Няўпэўненая дзіцячая рука пачынаючы мастак малюе самае блізкае, дарагое, у кожнага вызначаецца ўласная, вядучая тэма. Аб чым раскажываюць дзіцячыя творы? Што хвалюе дзяўчынак і хлопчыкаў? Тут сустрэнеш амаль усе, самыя розныя праявы жыцця — ад будняў да фантастыкі.

Будаўніцтва, восень у вёсцы, спартыўныя спаборніцтвы, Барадзінская панорама, вызвалены ад захопнікаў горад, партызанскае жыццё, абарона Брэсцкай крэпасці, марсіянскія кратэры, старажытныя людзі, бацькі, рыбалка — гэта толькі некаторыя з тэм, закрутых мастакамі, узрост якіх — ад сямі да шаснаццаці.

На выстаўцы прадстаўлена звыш 250 малюнкаў хлопчыкаў і дзяўчынак з Мінска і вобласці, Магілёва, Брэста, Барысава, Гомеля, Слуцка, творы членаў скульптурна-керамічных, вышывальных, ткацкіх гурткоў, разбы па дрэве і нават гуртка «Мяккая цацка». Дарэчы, героі мультыплікацыйных фільмаў, зробленыя дзецьмі, — Чабурашка, Воўк з «Ну, пачакай!», кот у ботах і іншыя карыстаюцца ў маленькіх і дарослых наведвальнікаў

незвычайнай папулярнасцю. «Нам, школьнікам Масквы, вельмі спадабалася выстаўка дзіцячых малюнкаў, асабліва мяккія цацкі», — запісалі ў кнізе водгукі вучні 925-й школы Савецкага раёна Масквы.

Дзеці любяць і тонка разумеюць прыроду. Іх творы аб ёй — падзяка за натхненне, зведанае ў лясах, каля азёр. Што можа быць прыгажэй за асенні лістапад або летні квяцісты луг, крышталны дождж, белы снег! — пытаюць у гледачоў і адначасова сцвярджаюць сваімі малюнкамі «У полі» 15-гадовая Іра Сачанок, «Восень» — 9-гадовы Сяргей Хвосцікаў, «Лістапад» — 10-гадовая Вольга Гоман, «Дождж прайшоў» — 13-гадовая Света Слуцкая і іншыя.

Хочацца адзначыць і малюнкi васьмікласніка Паланкоўскай сярэдняй школы Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці Віктара Таркоўскага. Ён удала распрацоўвае касмічную тэму — з багатай фантазіяй, сапраўдным майстэрствам, традыцыйна і па-новаму.

Некалькі слоў аб кераміцы і рукадзеллі. Вельмі прыгожа зроблены фігуркі з гліны: сядзіць на пні стары з гуслямі, ліхі чырвонаармеец скача на кані, напружана застыў малады дудар, нібы слухаючы чароўную мелодыю. Беларускія нацыянальныя касцюмы і ручнікі з ільну, расшытыя ўзорамі, зроблены на прафесійным узроўні — з добрым густам, захаваннем традыцый. У экспазіцыю вырабы юных ткачы і вышывальшчыц урываюцца сакавітымі свежымі фарбамі, вабяць сваёй дэкарэтыўнасцю, выклікаюць здзіўленне і захапленне наведвальнікаў розных узростаў. І гэта асабліва прыемна на такой маляўнічай выстаўцы, дзе шчодра выкарыстаны ўсе колеры вясёлкі.

Н. СІМУРАВА.

ВЯСЕННЯ ПЕЙЗАЖЫ... ЗІМОЙ

Праз кожныя дзесяць-пятнаццаць мінут на экране адной з залаў мінскага Дома афіцэраў адна пара года змяняе другую. То ўладарыць дажджлівая халодная восень, то стаіць летняя спякота, то шчэбетам птушак, першай нясмелай пралескай заяўляе пра сябе вясна. Усе гэтыя незвычайныя пераўтварэнні адбываліся тут у канцы студзеня па загаду кінааматараў.

Каля трыццаці фільмаў, прысвечаных прыродзе і яе ахове, былі прадстаўлены сёлета на рэспубліканскім конкурсе аматарскіх фільмаў.

— З часу апошняга падобнага спаборніцтва кіна-

аматараў прыкметна павялічылася колькасць яго ўдзельнікаў. — гаворыць член журы, адказны сакратар прэзідыума Беларускага таварыства аховы прыроды Я. Каплук. — Фільмаў прадстаўлена ў тры разы больш, чым у мінулы раз. Амаль усе яны зняты на каляровай плёнцы, палепшылася тэхнічнае і мастацкае іх выкананне. Шырэй стала і тэматыка работ. Сёння аматары ствараюць пераважна татальныя фільмы, што не толькі ўслаўляюць прыгажосць роднага краю, але вучаць берагчы і прымнажаць яе.

Вышэйшую ацэнку журы атрымала стужка В. Каралёва і А. Фісенка з Магілёва «Сябры прыроды» — пра лясніцтва, створанае школьнікамі. Яна ўдастоена дыплама першай ступені. Фільмы В. Кавалёва з Рэчыцы «Паляўнічая мазайка», «Люблю цябе, мой родны

край» і «Вясення замалёўкі» аматарскай студыі Светлагорска атрымалі дыпламы другой ступені.

«ЗАПАРОЖАЦ» К ВЯСЕЛЛЮ

На рэдкасць удачлівым аказаўся для мінскіх трактаразаводцаў нядаўні тыраж выйгрышаў латарэі. 1 133 рабочым, інжынерна-тэхнічным работнікам і служачым выпалі рэчавыя і грашовыя выйгрышы на агульную суму каля дзесяці тысяч рублёў.

Але больш за ўсё, бадай, пашанцавала дзевятнаццацігадовай стрыжнёўшчыцы лідэйнага цеха Ніне Пльшэўскай. Яна выйграла аўтамабіль «Запарожац-968».

Цікава, што аб гэтым Ніна даведлася ў дзень свайго вяселля.

— Вы ведаеце, што гэта за дрэва?
— Прыгожае. Аднак прызнаюся — раней не сустракаў.
— Гэта аксаміт амурскі. А вось гэта — бірусіна. А вось — барбарыс чырваналісты, ясень пенсільванскі...

Дрэвы-экзоты. Я чуў пра іх, чытаў, хацеў пабачыць, але разумеў, што ў Беларусі яны — рэдкасць. Іх радзіма — Далёкі Усход, паўднёвыя рэспублікі краіны. Аказваецца, гэтыя дрэвы растуць і ў нас, на Магілёўшчыне. Ды так, што за які дзесятак гадоў пяці-сямі метраў дасягаюць.

— А як вам падабаецца гэты гай? — неўзабаве запытаў Міхаіл Аляксандравіч, з якім я крочыў па алеі.

Роўня, гладкія ствалы дрэў высока ўскінулі прыгожыя кроны. Буйное пёрыстае лісце сышлося ў адзін густы шацёр.

Міхаіл Аляксандравіч прыклаў руку да ствала, зірнуў угору, прыжмурыўшы вочы:

— Дрэва, як бачыце, крыху нагадвае аксаміт амурскі, але больш любіць прастору, святло. Яго густа не пасадзіш, таму ў гай адчуваецца свабода, прыволье. Гэта арэх маньчжурскі.

Мы ішлі далей, і Міхаіл Аляксандравіч паказваў усё новыя і новыя дрэвы-экзоты. Тут аказаліся «выхадцы» з Японіі, розных краін Еўропы, Паўночнай Амерыкі. Пад любоўным наглядам заўзятага аматара прыроды добра растуць дуб чырвоны, чаромха карэйская, чаромха Ван-Гута, барбарыс Тунберга, піхта Дугласа, вязавік пахучы, абляпіха, розныя віды бружмелю, таполя жоўтая, арэх мядзведжы, вярба ніцая і многае, многае іншае.

Цяпер на ўчастку ў 17 гектараў уперамежку з дубамі, бярозамі і ліпамі расце каля 130 відаў розных кустоў і дрэў, якіх раней не ведаў гэты куток Магілёўшчыны. Тут разбіты дэндрарк. Есць свой гадавальнік экзотаў. Плануецца, што ў бліжэйшыя гады іх колькасць перавысіць трыста.

Лес стаў сябрам для Міхаіла Вядзернікава шмат гадоў назад. Яшчэ падлеткам ён вырашыў прысвяціць яму сваё жыццё і паступіў у тэхнікум лясной гаспадаркі. Гэта было ў Кіраўскай вобласці, дзе нарадзіўся і вырас.

Пасля вайны застаўся ў Беларусі, працаваў памочнікам лясніцкага Любоніцкага лясніцтва. У тая гады поруч з выкананнем асноўных абавязкаў Вядзернікаў пачаў захапляцца вырошчваннем саджанцаў, работай па азеляненню сядзіб, вуліц, дарог, прычэпкай розных дрэў і кустоў. Аднак выбар зыходнага матэрыялу не задавальняў дапытлівага аматара прыроды. Хацелася эксперыментавалі, шукаць новыя расліны.

Паваротным пунктам стала сустрэча з навуковым супрацоўнікам Інстытута эксперыментальнай батанікі і мікрабіялогіі АН БССР А. Івановым. Аляксей Фядосавіч абследаваў плошчу будучага дэндрарку, зрабіў апісанне найўжных парод дрэў, кустоў і іншых раслін.

Парада вучонага з'явілася своеасаблівай праграмай для Міхаіла Аляксандравіча ў далейшай рабоце. Аднак усюды паспець самому — набыць насенне, чаранкі, пасадзіць і дагледзець іх — стала немагчыма. І Міхаіл Аляксандравіч накіраваўся за дапамогай у мясцовую дзесяцігодку. Настаўнікі і вучні старэйшых класаў аднадушна падтрымалі задуму стварыць школьнае лясніцтва.

За юннатамі замацавалі масіў плошчай у 300 гектараў. Кантраляваць і накіроўваць дзейнасць лясніцтва даручылі, вядома, Вядзернікаву.

— Тое, што стварыў Вядзернікаў з членамі школьнага лясніцтва ў ваколіцах Любоніч, тое, што працягвае рабіць, — гаворыць ляснічы Васіль Лазаквіч, — узор адносін чалавека да прыроды. Дэндрарк ужо цяпер з'яўляецца апорным пунктам для вывучэння росту экзотаў ва ўмовах раёна і атрымання пасадачнага матэрыялу для ўкаранення гэтых раслін у лясное і зялёнае будаўніцтва.

І. АБАБУРКА.

На заснежаным Нёмане і ў маляўнічым лясным масіве «Пышкі», што ў некалькіх кіламетрах ад Гродна, па суботах і нядзелях бывае шмат гараджан — аматараў падледнай лоўлі і лыжных прагулак. НА ЗДЫМКУ: слесар-наладчык завода аўтаагрэгатаў Генадзь ВАСІЛЕЎСКІ (на пярэднім плане) і яго таварышы на рыбалцы.

Фота А. ПЕРАХОДА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 207.